

RAPPORT Commissie van Advies

inzake bezoek aan de Toegoenese Vestiging

SLOOTWIJK

op 3 mei 1963

Tijdens het bezoek van de leden Kloeth en Duyverman aan Slootwijk op 3 mei jl werd in eerste instantie teruggekomen op de door genoemde leden reeds eerder naar voren gebrachte urgentie van een in verband met de komende regentijd noodzakelijke snelle aanpak der voor rijstbeplanting geprojecteerde velden. Daarbij bleek, dat de Toegoenese gemeenschap gezien hun volkomen onbekendheid met het milieu, de hier te lande gebruikelijke landbouwmethoden, de nieuwe gewassen en het klimaat, en door het feit, dat de gemeenschap nog bij lange na niet compleet is, zich in eerste instantie heeft toegelegd op het scheppen van een enigszins vertrouwd woonklimaat, en wat betreft het werkprogramma zich geheel toevertrouwde aan de adviezen van de commissie. Met het voorgaande voor ogen besloten genoemde leden onmiddellijk over te gaan tot het opstellen van een urgentie-werkprogramma aan de hand van een terreinbezoek aan de daartoe het eerst in aanmerking komende projecten, waarbij zij vergezeld waren van de heer Loen, voorzitter van het bestuur van de coöperatie der gemeenschap.

In volgorde van urgentie werd het volgende programma opgesteld:

1. RIJSTBOUW

Aangezien de verbouw van rijst op Slootwijk geheel afhankelijk is van de regenval, en deze moet worden geëntameerd bij het invallen van de grote regentijd, zal direct moeten worden overgegaan tot:

- a. schoonkappen van een tractorpad over de dam van het emplacement tot aan het rijstveld B-1;
- b. ruigte kappen op het rijstveld B-1, en indien de weersomstandigheden dit nog toelaten, het platgeslagen wied verbranden; zo niet, met de speciaal door Wageningen afgestane voorman overwegen dit wied in een aantal ploegbeurten onder te werken;
- c. in verband met de tijdnood het zaaizaad breedwerpig inzaaien voor de aanleg van kweekbedden is het te laat.
- d. 2 tot 3 ha voormalig rijstland op de rits aan de oostzijde van veld U-1 tevens na bewerking met rijst inzaaien.

2. CACAO

- a. voor zover de werkzaamheden sub 1 de tijd daartoe bieden de rijpe cacao oogsten van de velden C-6, D-4, E-13, E-14 en G-9. De geoogste bonen zullen worden gefermenteerd en in de zon voorgedroegd op Slootwijk op aanwijzingen van de al-

daar nog verblijvende plantagevoorman Acton. Het zondroge product zal door de plantage Maasstroom worden gekocht voor Sf. 1,- per kg.

b. het jonge doch veelbelovende cacaoveld D-5 platwieden.

3. CITRUS

- a. alle citrusbomen bespuiten met 2% Asepta, waartoe een motor-rugspuit werd aangeschaft;
- b. vervolgens alle bomen bespuiten met 2% Malathion;
- c. alle citrusvelden in de B-sectie rondwieden, waarbij speciaal moet worden gelet op de reeds in de bomen geklommen koedzoe.
- d. alle bomen bemesten met 1 kg ZA per boom in de spiegelomtrek.
- e. indien de werkzaamheden het toelaten de voorrang boven de voorgaande citrus-werkzaamheden geven aan de oogst van grape in veld D-1; de vruchten bestemmen voor eigen consumptie en lokale verkoop; in verband met sluiting van het sei_zoen kunnen de vruchten niet meer worden aangeboden aan de Citrus-centrale voor export.

4. LOZING

zo nodig de daarvoor in aanmerking komende hoofdloostrengen en daarmee in verbinding staande trekkers opschonen.

binnen afzienbare tijd zullen de 4 reserve sluisdeuren moeten worden vervaardigd; de maattekeningen en begrotingen worden overgedragen aan de heer Loen.

5. VEETEELT

- a. voor de voorziening in de eigen consumptie aan vlees en melk meent de commissie te moeten adviseren over te gaan tot de aanschaffing van rundvee, waartoe contact zou kunnen worden opgenomen met de SURALCO, welke te Moenggo beschikt over een zeer goed beheerde veestapel.
- b. in de eigen consumptie aan vlees en eieren zou zeer goed kunnen worden voorzien door de aanschaffing van geselecteerd pluivvee.

6. VISTEELT

Voorts achten voornoemde leden het voor de gemeenschap van belang de visteelt te gaan entameren, waartoe de aanwezige hoofdloosleidingen zich zeer goed lenene. Aan LVV zou moeten worden verzocht het daartoe benodigde Tilapia- en Kwiekwie-broed te leveren.

7. KOFFIE

Voornoemde leden zijn de mening toegedaan, gezien de slechte wereldprijzen voor de Liberica-koffie, en de afwezigheid van een koffieverwerkingsinstallatie ter plaatse, waardoor de gemeenschap zich gedwongen zou zien de geogste koffie tegen hoge transportkosten elders te doen verwerken, elke exploitatie van de nog aanwezige koffievelden te moeten afraden, mede in verband met het feit, dat het aantal beschikbare werkkrachten- ook indien straks de gemeenschap voltallig zal zijn - waarschijnlijk nog niet eens

toereikend zal zijn voor een redelijke uitvoering van het programma, als vastgelegd in sub 1 tot en met 6.

WERKKRACHTEN

Zodra de Toegoenese gemeenschap voltallig aanwezig zal zijn op slootwijk, zal zij volgens ter beschikking staande gegevens bestaan uit 33 gezinnen, welke omvatten:

50 mannen
48 vrouwen
81 kinderen

In totaal zullen dus 179 zielen een bestaan moeten vinden op Slootwijk.

Met de heer Loen het probleem der benodigde arbeidskrachten besprekend, werd er door de leden op gewezen, dat vooral nu de gemeenschap zich nog geheel landbouwkundig moet vormen, en het voor hen bestemde areaal daartoe tevens nog moet worden ingericht, in de aanvang alle beschikbare krachten, dus ook de vrouwen, zullen moeten worden ingezet, en het in het geheel niet uitgesloten is, dat ook in de toekomst een groot gedeelte der vrouwen blijvend zal moeten worden ingeschakeld bij het productieproces.

Aan de gemeenschap zal moeten worden overgelaten, hoe zij dit probleem het beste zal kunnen oplossen. Ook een drainage van het arbeidspotentieel door jongelui, die de voorkeur zouden willen geven aan andere werkzaamheden elders, kan althans in de eerste jaren der vestiging niet worden toegelaten, wil de gemeenschap zich zelfstandig bedruipen.

[Handwritten signatures]

RAPPORT

COMMISSIE VAN ADVIES

inzake bezoek aan de Toegoenese Vestiging

SLOOTWIJK

op 14 mei 1963

~~Door de leden Kloeth en Duyverman werd de vestiging wederom be-~~
zocht op 14 mei jongstleden. Aanleiding daartoe vormde het feit, dat aan rapporteurs ter ore was gekomen, dat aan het door hen ontwikkelde werkprogramma voor de Toegoenezen - vide rapport 3 mei - slechts in zeer traag tempo uitvoering werd gegeven, in verband waarmee bij rapporteurs een zekere ongerustheid over de gang van zaken was ontstaan. Hierbij dient te worden aangetekend, dat in feite de commissie slechts verplicht zou zijn tot het uitbrengen van adviezen, indien daartoe door de Toegoenezen zelf uitgenodigd. Dat jnochtans werd besloten tot een bezoek, meenden de rapporteurs als een plicht te zien in verband met de niet geringe verantwoordelijkheid, welke op hen rust.

Het bezoek op 14 mei jl kwam al uiterst ongeschikt uit. Kort na aankomst der rapporteurs arriveerde op Slootwijk een SMS-lichter met de volledige per KNSM aangevoerde scheepsbagage der gehele Toegoenese gemeenschap. Door de vereiste visitatie der douane ter plaatse was het voltallig bestuur der Toegoenese Coöperatie, mede door de daarop volgende distributie van de bagage onder de reeds aanwezige Toegoenezen, vrijwel van 9 tot 14 uur aaneen gebonden, en konden de rapporteurs slechts bij kleine tussenpozen even contact opnemen met de voorzitter, de heer Loen, zodat gedurende de resterende tijd de rapporteurs het emplacement en een klein gedeelte der aanplant doorkruisten. Naar aanleiding van hun indrukken wensden rapporteurs het volgende naar voren te brengen:

1. Opzet en karakter der gemeenschap

Genoegzaam is bekend gesteld, dat de gemeenschap zich geheel op de landbouw zou toeleppen; zij bond zich tegenover de Surinaamse Regering tenminste 5 jaren als landbouwers in gesloten verband bijeen te blijven. Rapporteurs gingen dan ook van de aanvang af uit van de veronderstelling uit onder de Toegoenezen de drang te zullen ontmoeten zich zo spoedig en zo volledig mogelijk in te werken in de op Slootwijk voor hen geprojecteerde cultures, teneinde zich tevens zo snel mogelijk financieel onafhankelijk te maken. Alhoewel een aanvankelijke traagheid door gewinning aannemelijk is, menen de rapporteurs thans toch met een zekere ongerustheid te moeten constateren, dat naar hun mening de gemeenschap er nog veel te weinig van doordrongen is, dat elke dag een duidelijke toename betekent van de lening, welke hun is toegekend door de Nederlandse Regering; nog te zeer heerst op Slootwijk een "vacantiestemming". Het argument, dat de heer Loen in deze aanvoert, wil rapporteurs zeker niet als steekhoudend voorkomen: de gemeenschap zou er namelijk de voorkeur aan geven te wachten met definitieve beslissingen tot zij voltallig is. De rapporteurs zijn de mening toegedaan, en hebben hiervan ook duidelijk blijk gegeven bij de heer Loen, dat

elke mannelijke kracht in ieder geval, zo mogelijk ook reeds enkele vrouwelijke krachten, zich zo spoedig mogelijk vertrouwd gaan maken met de diverse landbouwkundige facetten op Slootwijk, zich dus landbouwkundig tevens aanpassend aan de hier te lande gebruikelijke werkmethoden. De 13 jaren in Hollandia hebben de meeste Toegoenezen vervreemd van de landbouw, en het zal vooral wat betreft de vrouwen moeilijk zijn deze ervan te overtuigen, dat zij voor het merendeel beslist niet gemist kunnen worden in het landbouwbedrijf. Of door de heer Loen hieromtrent reeds "in vergadering" gesproken is, is rapporteurs onbekend, alhoewel hunnerzijds dit onderwerp wel degelijk met de heer Loen werd besproken.

Rapporteurs maken zich in verband met het hogergenoemde speciaal ongerust over de onkruidontwikkeling in de tuinen, welke door de Toegoenezen in cultuur zullen worden gehouden. Op 4 april jl werd reeds door de heer Duyverman met nadruk gestipuleerd, dat sedert augustus 1962 onder het vorige beheer slechts zorg kon worden gedragen voor het allernoodzakelijkste onderhoud der aanplant, en dat dit impliceerde, dat direct na overname van het beheer dit onderhoud op zijn minst op dezelfde voet, zo niet beter zou dienen plaats te vinden. Nu sinds de overname de grote regentijd reeds enige buien van belang bracht, valt dan ook duidelijk waar te nemen, dat de voor de Toegoenezen gereserveerde aanplant door het onkruid dreigt overwoekerd te worden. De gevolgen daarvan wensen de rapporteurs bepaaldelijk niet op hun verantwoording te nemen.

2. Rijstbouw

Omstreeks 10 mei jl werd op Slootwijk de bewerking van het veld B-1 geëntameerd. Met de nieuwe 65 pk wieltractor, voorzien van kooiwielen, werd zonder voorafgaand neerslaan van het hoge wied getracht alles onder te ploegen. De draagkracht van de grond bleek echter herhaaldelijk niet voldoende te zijn zodat de tractor nogal eens bleef steken. Rapporteurs komen in dit verband terug op hun op 27 april jl op Slootwijk reeds naar voren gebrachte mening, dat een 65 pk tractor te zwaar zou zijn; zij geven dan ook in overweging hieraan nog eens aandacht te schenken.

Op de vraag der rapporteurs, waarom in dit verband niet was overgegaan tot de bewerking van de in het rapport van 3 mei jl genoemde achterstukken van het veld C-1, werd geantwoord, dat daar het wied te hoog zou zijn, hetgeen rapporteurs niet kunnen aanvaarden. De Toegoenezen schijnen bepaaldelijk nog bezwaren te hebben tegen handwieden, waar zij toch zeker eens een begin mee zullen moeten maken.

3. Cacao

Van de werkzaamheden in de cacao velden werd tot nog toe alleen het oogsten geëntameerd. Fermentatie en droging waren voor een eerste poging zeker bevredigend, alhoewel door de heer Duyverman werd betoogd, dat een fermentatieduur van 4 dagen te kort was; gebruikelijk is 5 à 6 dagen, waarbij geen risico wordt gelopen. Een en ander was te danken aan de gewaardeerde praktische aanwijzingen van de uit het vorige beheer achtergebleven voorman Acten, waarop rapporteurs later nog terugkomen.

De binnengebrachte hoeveelheid cacao was echter veel te gering. De oogstcapaciteit zal nog behoorlijk moeten worden opgevoerd, wil de cultuur op winstgevend niveau komen. Bovendien zal daartoe de aanplant behoorlijk dienen te worden uitgebreid, hetgeen ook in het programma is opgenomen, en wel tot 30 ha.

4. Citrus

Aan de citrusvelden was nog niets gedaan. De grape in het veld D-1 zou op de middag van 14 mei jl gedeeltelijk worden geoogst. Door een locale opkoper zouden namelijk 2000 stuks rijpe grapes tegen Sf. 0,01 per stuk worden afgenomen, welke bestelling later n nog door andere zou worden gevolgd. Het belang van deze oogst ligt vooral in het feit, dat daarmee hernieuwde bloei en vruchtzetting wordt gestimuleerd.

Aan de zuidzijde van dit veld werd een strook aangewezen voor de aanleg van een citruskwekerij, waartoe de heer Kloeth belangeloos aanwijzingen toezegde. Een teveel aan plantsoen in de toekomst zal voor de gemeenschap een welkome bron van inkomsten kunnen vormen. Door rapporteurs werd met nadruk verzocht de oogst van rijpe zure oranjevruchten niet te vergeten; de pitten daarvan zullen dienen voor de aanleg van een kweekbed van onderstammen.

5. Arbeiderskern

Door rapporteurs werd nog eens naar voren gebracht van welk groot belang het is, dat nu reeds de aanwezige arbeidskrachten zich zo snel mogelijk inwerken in de landbouw. Daarmede wordt een kern gevormd, welke de later binnenkomende krachten op soepele wijze ~~kan~~ opnemen in het arbeidsproces.

6. Winkel

Het viel rapporteurs direct bij het binnen komen op, dat door de heer Loen de Cooperatiewinkel sinds het vorige bezoek niet alleen reeds was gebouwd, doch ook nagenoeg ingericht. Op hun vraag, wat in dit verband dan met de Chinese winkel was overeen gekomen, werd geantwoord, dat deze kon blijven doorgaan. Op den duur zou de Cooperatiewinkel door haar lagere prijzen de andere er toch uit concureren. Een en ander was tegen het advies van de rapporteurs, die reeds van de aanvang af hadden geraden de gemeenschap hieromtrent te ~~haden~~ en een keuze te doen uit 2 mogelijkheden: of de verhuur van het winkelpand aan de reeds jaren op Slootwijk aanwezige Chinese winkelier te continueren, eventueel onder bepaalde prijscondities ten aanzien van de Toegoenese gemeenschap, of de huur/verhuur op te zeggen en met of zonder overname van de winkelinventaris de cooperatiewinkel in dat pand voort te zetten. De huidige oplossing kan de rapporteurs niet bevredigen, mede in verband met de daaruit mogelijk voortvloeiende concurrentiestrijd en daaraan verbonden locale verslechtering van de sfeer. Een vergunning voor de cooperatiewinkel bleek ook niet aangevraagd! Door rapporteurs werd deze kwestie voorgelegd aan de Districts Commissaris.

7. Bethuis

Zonder voorkennis van rapporteurs bleek de heer Loen begonnen te zijn aan de bouw van een eethuis tegen de voorgevel van de cooperatiewinkel. Op de vraag van de rapporteurs waartoe, was het antwoord van de heer Loen, dat dit was tot een redelijke ontvangst van bezoekers van buiten, terwijl daarmee tevens een vrouw uit de Toegoenese gemeenschap kon worden geholpen aan een redelijk bestaan;

deze zou jarenlang in Hollandia een eethuis beheerd hebben. Rapporteurs zijn van mening, dat zolang de gemeenschap als handbouwers geen levensvatbaarheid heeft bewezen de noodzaak van een eethuis voor gasten zeker niet aanwezig is. Bovendien wordt hiermede slechts een ongezonde belangstelling voor de Toegoenezen gewekt.

8. bezoeken

Het is rapporteurs opgevallen, dat Slootwijk een opvallende belangstelling van buiten geniet, en wel voor het overgrote gedeelte van de zijde van lieden, die hoegenaamd niets met de Toegoenezen hebben uit te staan. Voorts komen er steeds meer lieden, die speculerend op de onbekendheid ~~xxx~~ met de toestanden alhier van de zijde der Toegoenezen, tal van transacties wensen te sluiten. Het ware ten deze beslist noodzakelijk het Coöperatiebestuur erop te wijzen dat al hun wensen slechts kunnen worden behandeld via de Raad van Toezicht en de door deze aangewezen instantie voor de dagelijkse gang van zaken, en dienovereenkomstig het Coöperatiebestuur in het vervolg te verbieden met wie dan ook, exclusief overheidspersonen, enige transactie aan te gaan of te beloven. Er zijn thans diverse voorbeelden bekend van misbruik van deze regels, waarbij zelfs adviezen zijn verstrekt, onder andere omtrent vernieuwing van de sluizen, in het algemeen omtrent diverse onderwerpen, die in het geheel niet aan de orde zijn, laat staan vallen onder de competentie van buitenstaanders. Rapporteurs zijn van oordeel, dat de gemeenschap dienaangaande aan strenge voorschriften zal moeten onderworpen worden, teneinde haarzelf te beschermen tegen charlatans.

Het gevaar is voorts niet ondenkbaar, dat de gemeenschap door veelvuldig bezoek van buitenstaanders in zichzelf verdeeld zal geraken door het oor te lenen aan onjuiste berichtgeving, wellicht zelfs bewust verkeerde influisteringen. De gemeenschap zal nog geruime tijd nodig hebben omzichzelf te consolideren; daarnaast zal het niet geringe tijd en moeite kosten om voor zichzelf als geheel een aanvaardbare plaats te vinden in de Surinaamse samenleving. Zij zal dus moeten worden beschermd, zolang zij in- en extern te zwak is.

Tenslotte leiden de veelvuldige bezoeken tot afleiding van de zozeer noodzakelijk te verrichten werkzaamheden, en zouden uitnodigingen van de zijde van de buitenstaanders/bezoekers kunnen leiden tot ongewenste en niet te controleren verlaten van de plantage met daaraan eventueel verbonden kansen tot clandestien verblijf en werkzoeken in de stad, hetgeen volkomen tegen de afspraken in is.

9. Ijskast en koeler

Door rapporteurs werden achter in de coöperatieve winkel een gloednieuwe grote ijskast en flessenkoeler aangetroffen, volgens inlichtingen bedoeld voor algemeen gebruik van de gemeenschap en voor het eethuis. Met de aanschaf was een bedrag gemoeid van Sf. 1.500,-. Rapporteurs zien de noodzaak in dit stadium van ontwikkeling in het geheel niet in. Bovendien vragen zij zich af, wie deze grote uitgaven controleert. Ook hieromtrent zullen regels moeten worden gegeven om de gemeenschap te beschermen tegen niet verantwoorde uitgaven. Rapporteurs krijgen de indruk, dat de gemeenschap in haar geheel nog slechts uitersy gering doordrongen is van de harde noodzaak van aanpakken en de bewaking van een grote zuinigheid. Uiteindelijk zullen de financiële lasten inzake terugbetaling van voorgeschoten gelden toch reeds zwaar drukken op haar.

10. Taakomschrijving Raad van Toezicht en Commissie van Advies.

Rapporteurs zijn van mening, gezien de moeilijkheden, door hen vastgelegd in het rapport van 3 mei jl en in dat van heden, dat het van nut is een taakomschrijving in te voeren, teneinde de belangen van de gemeenschap beter te kunnen behartigen, en te voorkomen, dat op enigerlei wijze misbruik zou kunnen worden gemaakt van de onwetendheid harerzijds. Belangrijk zijn in dit geval: financieel toezicht, en regeling van aankopen.

~~Mr.~~ Ter illustratie van de moeilijkheden rondom de bezoeken aan aan de gemeenschap zij hier nog naar voren gebracht, dat zeer recentelijk een der rapporteurs werd opgebeld uit Patamaribo door een ambtenaar, die van plan is binnenkort een bezoek aan Slootwijk te brengen met een groot gezelschap, waarbij een band, welke de dansmuziek zou verzorgen. Hij werd verwezen naar de Districts Commissaris, doch in feite is de kwestie van het steeds toenemende aantal bezoeken nog niet in coordinatie geregeld.

Omtrent de Commissie van Advies wensen de rapporteurs naar voren te brengen, dat naar hun mening, in feite slechts een beroep op hen gedaan zou kunnen worden, indien de Toegoenezen daarom verzochten, en dan nog alleen voor aangelegenheden de landbouw betreffende. Waar beiden, en ook het derde lid: de heer Smit van het Project Alliance, zelf aan drukke werkzaamheden gebonden zijn, is het hun niet mogelijk meer te doen dan het uitbrengen van de gevraagde adviezen. Met de dagelijkse gang van zaken op Slootwijk kunnen zij zich niet uitgebreid inlaten. Daartoe zou dan ook namens de Stichting Machinale Landbouw een kracht uit Nederland worden aangetrokken. Rapporteurs vragen zich echter af, of deze zal beschikken over de gewenste ervaring van de verschillende aspecten van de Surinaamse cultures, en daarnaast meer in het algemeen goed op de hoogte is met de toestanden alhier, juist en temeer nu het gaat om leiding te geven aan een groep "nieuwelingen".

11. voorman Acton

In aansluiting met het voorgaande werd door rapporteurs tijdens een gesprek met de Directeur der SML op 7 mei jl voorgesteld de reeds jaren op Slootwijk als voorman gewerkt hebbende Acton aldaar te landhaven in dienst van de Toegoenezen, teneinde deze lieden praktische voorlichting te geven. Daarmede zou tevens de Commissie van Advies zeer gebaat zijn, aangezien er van het door rapporteurs opgestelde werkplan per 3 mei jl nog maar weinig werd gerealiseerd.

12. Verdeeldheid in de gemeenschap

Tijdens het opstellen van dit rapport kwam rapporteurs ter ore, dat er op Slootwijk interne moeilijkheden zijn gerezen. Er zou zich een groep jongeren gevormd hebben, die het in bepaalde opzichten niet eens zijn met de leiding van de heer Loen. Waar deze kwestie op het terrein van het beleid ligt, beperken rapporteurs zich tot mededeling ervan.

Beypas
Amil

RAPPORT

COMMISSIE VAN ADVIES

inzake bezoek aan de Toegoenese vestiging

SLOOTWIJK

op 27 mei 1963

Naar aanleiding van het door de rapporteurs Kloeth en Duyverman uitgebrachte ~~xxxxxx~~ rapport omtrent hun bezoek op 14 mei jl aan de Toegoenese vestiging, werd door de leden van de Commissie van Toezicht: de Districts Commissaris van het District Commewijne en de heer Ir P.G.de Boer, wwaarnemend Directeur S.M.L., besloten tot een bezoek aan Slootwijk in gezelschap van eerdergenoemde rapporteurs, teneinde zich persoonlijk op de hoogte te stellen van de verontrustende gang van zaken aldaar.

Tevoren had te Nieuw Amsterdam op dezelfde datum een bespreking plaats in aanwezigheid van de Agent der Nederlandsche Handel-Maatschappij over de mogelijkheid van het passeren van de koopacte, en de continuering van de brandverzekering der opstallen op Slootwijk. De koopacte wacht op nadere beslissingen uit Nederland, terwijl de brandverzekering door de Surinaamse Cultuur maatschappij zal worden verlengd, en van 1 april jl af zal worden verrekend met de gemeenschap na overname der verzekering.

voorts werd beslist, dat de Districts Commissaris en Directeur SML op 28 mei een ernstig onderhoud met de voornaamste leden der gemeenschap zouden hebben, terwijl op 27 mei door wnd Directeur SML en rapporteurs de tijd zou worden besteed voor een uitgebreid bezoek aan de aanplantingen ter contrôle van de vordering der werkzaamheden.

1. Rijstbouw

Na de eerste inzaai bleek bij springtij Commetewanekreekwater over een laag dijkgedeelte naar binnen te zijn gelopen in het veld B-1. De plek was gelocaliseerd en zou worden opgehoogd. Het overtollige water, vermeerderd door regens, werd via een doorsteek op de binnenpolder geloosd. Tijdens het bezoek stond er nog teveel water. van het gehele complex was volgens schatting slechts 5 ha ingezaaid. Het overige gedeelte was volgens de voorman van Wageningen (Bagil) te weinig draagkrachtig voor de tractor, en zal in de aanstaande grote droge tijd moeten worden bewerkt en in het najaar ingezaaid. Zodra het water voldoende zal zijn gevallen, zal worden gecontroleerd, of nog herinzaai plaats zal moeten vinden plaatselijk.

Het oostgedeelte van veld C-1 was eindelijk in bewerking genomen. Het modderen bleek gereed gekomen te zijn om 2 uur, waarop de tractor naar voren werd gezonden om zaaizaad op te halen. Naar schatting bedroeg de beschikbare oppervlakte ruim 3 ha.

voorman Bagil beklagde zich over een veel te geringe belangstelling van de zijde der Toegoenezen. De wil om zich zo snel mogelijk in te werken bleek afwezig, terwijl het vuile werk aan hem werd

overgelaten. Mocht hierin geen verbetering komen, zo zag hij zich liever terug gezonden naar Wageningen.

2. Cacao

Men bleek thans in totaal nog slechts ongeveer 500 kg zondroge bonn geoogst te hebben. Reeds eerder werd op dit veel te langzame oogsttempo gewezen door rapporteurs.

Sinds de duidelijke aanwijzingen op 3 mei jl was nog slechts een zeer geringe aanvang gemaakt met het wieden, en wel in de uiterste ZO-hoek van veld D-5. Het bleek, dat 4 Toegoeneze mannen niet meer hadden gepresteerd in één dag dan één geroutineerde Javaanse veldarbeidster! Dit is bepaald verontrustend. Van de ploeg van 7 man voor dit werk waren er op 27 mei slechts 4 op het veld verschenen; waar de 3 overigen waren gebleven bleek de heer Loen zelfs onbekend. De westzijde van D-5 en het gehele cacaoveld van E-15 waren reeds onder een dichte opslag verdwenen, zodat aldaar moet worden gevreesd voor bladafstoting en takinsterving. Aan de hoogst noodzakelijke vormsnoei valt bij dit werktempo nog niet eens te denken. Veld E-14 staat reeds tot 3/4 hoogte in het onkruid. Rapporteurs hebben genoeg gewezen op de harde noodzaak van aanpakken; wensden de Toegoenezen hieraan geen gehoor te geven, dan zullen rapporteurs in overweging nemen zich terug te trekken.

3. Citrus

Het wieden van de sloten in het B-complex vond redelijke voortgang, alhoewel ver ten achter op het werkschema. Bij het rondwieden bleken nogal wat bomen te zijn overgeslagen, en zal de koedzoe al vrij hoog in de bomen. Zolang dit wieden niet gereed is kan nog niet worden overgegaan tot de snoei en bemesting.

De oogst van rijpe grape in D-1 vordert te langzaam, doch vindt voortgang.

Aan de op 14 mei jl aangewezen complexen voor kiem- en kweekbedden was nog niets gedaan. Rijpe Zure Oranje voor de kiembedden was nog niet geoogst. Van het geheel belangeloos aanbod van de heer Kloeth om voor een maand een Toegoenees te huisvesten op de plantage Spieringshoek teneinde zich geheel in te werken in het kweken van onderstammen en het daarop enten van edel citrusmateriaal is tot op heden geen gebruik gemaakt. De op 14 mei geadviseerde bespuitingen met insecti- en fungiciden waren nog niet uitgevoerd.

4. Koffie

Uit de stad was een vertegenwoordiger op bezoek geweest, die de gemeenschap had aangeboden van de gemeenschap marktboon te willen opkopen. Afgezien van de absurd lage prijs, had de gemeenschap geheel over het hoofd gezien, dat de geplukte bes geheel elders zou moeten verwerkt, terwijl aan de hoge transportkosten niet was gedacht. Het kostte rapporteurs bepaald moeite de heer Loen van het onzinnige van het plan te overtuigen, temeer onaanvaardbaar doordat bij de rondgang kon worden aangetoond, dat de beschikbare werkkrachten bij lange na nog niet eens in staat bleken de veel rendabeler citrus- en cacao-aanplant te onderhouden.

5. Bezoeken

Bezoeken van buiten vinden steeds veelvuldiger plaats; ook het aantal bezoekers neemt nog steeds toe. De zondagen dreigen te ont-

aarden in drank- en eetfestijnen, welke volgens rapporteurs de nog nauwelijks ingezette, bitter noodzakelijke consolidatie van de gemeenschap, welke zo snel mogelijk tot stand dient te komen, in de weg staat.

6. Acton

Voorman Acton werd ruim een week terug opgeroepen voor een bespreking in de stad aangaande een reeds veel eerder door hem naar voren gebrachte wens om over te gaan in dienst van het gevangeniswezen. Het valt dus te verwachten, dat deze kracht, van belang voor de praktische instructie van de Toegonezen, binnenkort de vestiging zal verlaten.

7. Contactpersoon

Rapporteurs steunen het door de Districts Commissaris naar voren gebrachte idee, om op Slootwijk als contactpersoon een ervaren Surinaamse oud-planter te plaatsen. Een zodanig persoon is voor de gemeenschap van veel meer waarde dan een uit Nederland uit te zenden kracht. Hierover spraken rapporteurs reeds eerder hun mening uit.

8. Gemeenschap

Ook tijdens dit bezoek kwam weer duidelijk naar voren, dat de gemeenschap slechts een zwakke onderlinge band toont, welke verder dreigt te verslappen doordat zij zich geestelijk niet voldoende heeft ingesteld op de betekenis van het samen geheel opnieuw een kleinlandbouwgemeenschap te moeten opbouwen in een geheel vreemd land. Vooral onder de jongeren zijn er, die schermen met sociale rechten, niet gevoelen voor het pionierswerk in de landbouw, en geen prikkel gevoelen tot een gezamenlijke opbouw, temeer nu zij een vast wekelijks inkomen derven. Onder deze omstandigheden gevoelen rapporteurs er weinig voor hun diensten langer beschikbaar te stellen. Het constateren van een uiterst gering algemeen arbeidsrendement en laag algemeen plichtsbeseft - de goeden niet te na gesproken - is ontmoedigend.

Tijdens de opstelling van dit rapport werd door de heer Kloeth bekend gemaakt, dat hij gezien de algehele ontwikkeling van de gemeenschap op Slootwijk, zich terugtrok uit de Commissie van Advies.

H. Kloeth
Advies

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord

te refereren aan: AFD. DIREKTIE

WAGENINGEN 16 april 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF.:

ONDERWERP:

BIJL.

NO. Dm. 405
MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEDIENEN
21 APR. 1964
Onderdeel: Faz (I B R)
Agenda: 64/1934
Rappel na 2 weken

Aan het Ministerie van

Binnenlandse Zaken,
t.a.v. de Heer J.G. Rozenboom,
Afd. Financien en Administratie.
Binnenhof 9.
DEN HAAG.
Nederland.

*Heer S.G.
21/4 64*

Geachte Heer Rozenboom,

Gisteren hebben wij nogmaals een volle dag besteed aan de Toegoezen. In vervolg op mijn brief van vorige week kan ik nog het volgende mededelen. De plantage Slotwijk heeft nu door het gereedkomen van de wegen en het opschonen van de leidingen een geheel ander aanzien gekregen. Als plaats om te wonen en te werken is één en ander aanzienlijk verbeterd. Door de weg naar de Oost-Westverbinding is contact met Paramaribo goed mogelijk. De Heer Wetzel heeft al een oude auto gekocht en kan dus al eens iets vervoer doen. Voorts hebben wij de op de begroting opgenomen kleine vrachtauto reeds aangeschaft en voorlopig aan de Heer Bolt in gebruik gegeven. Tevens kunnen daarmee echter alle produkten worden vervoerd en bestellingen worden opgehaald. Ook de Toegoezen zelf krijgen nu meer contact met Suriname en het krontjong orkest van de Toegoezen is al een populair onderdeel. Al deze zaken geven wat inkomen en afleiding. Ook neemt het bezoek nog iets toe waardoor velen iets bijverdienen met het openen van een eet-huisje. Temidden van deze sfeer lijkt het erop dat allen iets meer gaan voelen voor hun dorp.

De ledenvergadering gisteren was in het bijzonder gewijd aan de verkiezing van enige nieuwe bestuursleden. Het is namelijk zo dat de Heer K.Loer, M.Michiels en M.Kornelies van hun bestuursfunctie wilden worden ontheven. Uit de aard der zaak moest één der leden aftreden. Het nieuwe bestuur ziet er nu als het volgt uit :

J.S. Kantil	)	blijven in functie verkozen ter vervanging van de af- getreden leden.
L. Quiko	)	
R. Tomasouw	)	
R. Wetzel	)	
S.E. Kantil	)	

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord

te refereren aan: AFD. DIREKTIE

NO.....

WAGENINGEN 16 april 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF.:

- 2 -

ONDERWERP:

BIJL.

Voorts was de Heer Nassarany kandidaat gesteld, doch deze verenigde slechts één stem op zich.

Het oude bestuur heeft een zeer moeilijke tijd achter de rug waarin beslissingen moesten worden genomen of een koers moest worden ingeslagen die niet voor iedereen duidelijk waren en daarvoor weerstanden in de groep gaven. Uit dit oogpunt heeft een verjongd bestuur weer iets meer armslag en staat wat vrijer tegenover de leden.

Overigens had de vergadering een zeer ordelijk verloop, waarbij echter de vragen terug naar Nederland en ook de naturalisatie tot Nederlander een rol speelden. Ten aanzien van deze punten heb ik nu toegezegd dat door of namens de Minister van Binnenlandse Zaken een duidelijk antwoord zal worden gegeven op de aanvraag tot terugzending van veertien leden en dat antwoord afwijzend zal zijn. Ten aanzien van de naturalisatie heb ik medegedeeld dat één en ander in behandeling is genomen. Het lijkt mij toe dat wij dit laatste punt niet als argument moeten gebruiken bij de opbouw van Slootwijk. Integendeel een spoedige inlossing van deze toezegging van de zijde van de Nederlandse Regering lijkt mij juist om het vertrouwen te herstellen. Ook de plaats van de ~~Bol~~ Heer Bolt is nogmaals toegelicht. De grens wat is advies en wat is bemoeien met interne zaken, ligt hier nogal moeilijk en kan aanleiding geven tot misverstanden. Doch ook dit is weer doorgepraat en naar ik vertrouw zal er in de toekomst weer beter begrip voor de positie van de Heer Bolt groeien.

Blijft nog de Toegoe bevolking zelf. Uit mijn brief over de algehele toestand mag blijken dat wij hier met een heel moeilijk probleem te doen hebben en het zal nog wel enige tijd vergen. Toch ben ik niet pessimistisch gestemd. Binnenkort verwacht ik nog wel een uitbreiding van de eigen erfjes cultuur. Er is door de mensen zelf al wat vee gekocht. De meest recalcitrante figuren zijn echter de Heren Nassarany en Sopacua. Zij wensen zich te onttrekken aan het werk, terwijl het Bestuur niet tegen hen durft op te treden.

- 3 -

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord

te refereren aan: AFD. DIREKTIE

NO. ....

WAGENINGEN. 16 april 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF.:

ONDERWERP:

- 3 -

BIJL.

Zij krijgen dus wel loon maar presteren weinig. Dit zal echter nog worden veranderd. Voorts heb ik uit de berichten begrepen dat de Heer Michiels die in een sanatorium in Nederland werd verpleegd, nu genezen is verklaard en werk heeft gevonden bij N.V. Philips. Mocht hij in Nederland blijven dan lijkt het mij wel zeer gewenst zijn vrouw en kinderen naar Nederland terug te zenden. Misschien dat U dit eens kunt bekijken. Het betekent voor ons een sociaal geval minder en een huis vrij.

Het nieuwe bestuur zal zich dezer dagen formeren. Daarna zullen twee commissarissen moeten worden verkozen, namelijk één voor de Heer Abrahamse en één voor de Heer R. Tomasouw die in het bestuur werd gekozen. Dan hopen wij de zaak weer rond te hebben en voort te kunnen. Bij de verkiezingen viel het wel op dat 15 leden van de Coöperatie een blanco stembriefje inleverden en 16 hun stem uitbrachten. Dit getuigt toch weer van de grote, innerlijke verdeeldheid en daartegenover de vrees of de achterbaksheid om niet hun eigen kandidaten naar voren te brengen.

Alles gaat dus voort en wij blijven de goede hoop behouden onverminderd mijn vorige brief. Het lijkt mij voor de opheldering van de toestand echter juist dat nu officieel op het laatste terugzendingsverzoek wordt gereageerd, dat U zo mogelijk iets over de naturalisatie mededeelt aan de gemeenschap en dat er ook voor 1965 steun vanuit Nederland voor enkele met name genoemde projecten zoals wegen en woningbouw mag worden verwacht. 1 juni kom ik naar Nederland en stel ik mij voor ook weer met U contact op te nemen.

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN
MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME
DE DIREKTEUR,

Ir. P.G. de Boer.-

dB/AW.

**STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME**

Verzoeken in Uw antwoord
te refereren aan: AFD. DIREKTIE
NO. D.I. 570

WAGENINGEN, 4 juni 19 63
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF.:
ONDERWERP:
BIJL.

Dep. P. G. de Boer
P. G. de Boer

Aan de Heer Ir. J. S. Vollema,
Rembrandtlaan 18D
Huis ter Heide,
N E D E R L A N D.
=====

Geachte Heer Vollema,

Uw brief van 28 mei 1963 heeft ons weer iets nader gebracht tot het begrijpen wat er allemaal in Nederland moet gebeuren om tot een goede regeling te komen. Voorlopig zal Sfl. 50.000.— worden gestort heb ik begrepen. Dan kan ik wel weer even vooruit. Ik hoop in Nederland met een uitgaven en inkomsten raming te komen zodat daarop de betaling kan worden afgestemd.

De benoeming van Mr. van Petten lijkt mij een onjuiste interpretatie van een gesprek hierover gevoerd. Er is namelijk de mogelijkheid om volgens het Surinaamse Coöperatie Besluit iemand te benoemen als commissaris in het Bestuur van de Coöperatie zonder dat deze persoon deel behoeft te hebben aan de Coöperatie. Als zodanig had ik met Mr. van Petten gesproken omdat hij een belangrijke rol heeft gespeeld bij de opstelling van het onderhavige Besluit, ervaring heeft met Coöperaties in Suriname en last but not least belangstelling heeft voor deze Toegoneezen vestiging.

Daarnaast dient er een Raad van Toezicht te zijn om de door de Coöperatie te verrichten uitgaven in het kader van de Nederlandse Bijstand te controleren en goed te keuren en er op toe te zien dat de grote lijnen uitgestippeld in het door U en de Heer Witte opgestelde rapport aan de Nederlandse Regering worden gevolgd. Dit is geheel iets anders dan een toezicht binnen de Coöperatie, wat dan door de Heer van Petten zou worden verricht. Ik zal hierover 10 juni wanneer ik weer in Paramaribo ben, nog even over spreken. Mijn advies zal dan zijn :

a) De huidige Commissie van Toezicht intact laten bestaande uit :

Ir. P. G. de Boer
J. Douglas
A. G. Smit

waarbij ik als voorzitter zal optreden.

b) Mr. J. van Petten door de Gouverneur doen benoemen als Commissaris in het Bestuur van de Coöperatie der Toegoneezen.

Ondertussen hebben wij nog niets vernomen van een enige Statuten en huishoudelijk reglement voor deze Coöperatie. Toch is één en ander wel belangrijk om te weten.

De algehele situatie op Slootwijk is momenteel niet zo best. Er is veel onwil, iedereen wil geld hebben en potverteren terwijl de werklust nu niet is om over naar huis te schrijven. De Heer Kloeth heeft reeds bedankt als lid van de Commissie van Advies aangezien zijn adviezen toch weinig weerklank vonden. Hierbij heeft hij zich naar mijn mening wel wat erg spoedig van zijn taak onttrokken. Er is natuurlijk wel enige tijd voor nodig om deze mensen weer aan het landwerk te wennen.

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord te refereren aan: AFD. <u>DIREKTIE</u> NO. ....
--

WAGENINGEN, 4 juni 19 63
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF.:

ONDERWERP:

BIJL.

- 2 -

In deze missen wij wel erg de ander leiders zoals de Heren Abrahamse en Tomasorie. Het lijkt mij een organisatorische misvatting dat deze mannen die mede leiding moeten geven hier, worden achtergehouden en vliegtuigen vol kinderen naar hier worden toegezonden. Doch wij hopen dat heden 1 juni of anders 8 juni deze heren meekomen.

Voor 10 juni hebben wij reeds een algemene samenkomst op Nieuw Amsterdam afgesproken, vanwaar ik dan de laatste berichten meeneem naar Nederland. Persoonlijk zijn noch de Heer Douglas noch ik erg pessimistisch. De faam die deze leiders vooruit snelde, moet toch ergens bevestigd worden. Het gaat echter niet zo goed als de brieven van de Heer Tomasouw Sr. aan Drs. Wijnia willen doen geloven.

In Nederland zijnde zal ik contact met U opnemen en hoop ik één en ander te kunnen toelichten.

Met vriendelijke groeten en hoogachting,

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN
MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME
DE WVD. DIREKTEUR,

Ir. P.G. de Boer.

dB/AW.

36 099 (1-2-3)

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

POSTBUS 618 - PARAMARIBO
SURINAME

PARAMARIBO, 11 juni 1963

NoParbo.Dir.109

ONDERWERP:

BIJLAGEN:

aan de Weledelgestrenge Heer Ir. J. S. Vollema
Rembrandtlaan 18D
Huis ter Heide
Nederland.

Geachte Heer Vollema,

Helaas is in mijn brief van 4 juni 1963 een begrips verwarring geopen waardoor naar ik vrees zeer veel onduidelijk werd voor U. Het betreft de Combinatie Raad van Toezicht, Commissaris Toegoe Cooperatie. Persoonlijk was ik daar voor gepolst doch meende dat dit onjuist was. 't Zou mij trouwens ook aan de tijd ontbreken. Doch Heer van Petten is volledig bereid in beide zitting te nemen en dus zowel Commissaris van de Cooperatie te zijn als lid van de Raad van Toezicht. Dit is een zeer gelukkige oplossing en in afwijking van mijn voorstel onder a. en b. in de onderhavige brief, zou ik dus de Raad van Toezicht als volgt willen formuleren:

ir. P.G. de Boer, Voorzitter
J. Douglas, Lid
Mr. J. van Petten, Lid

Of wij de Heer A.G. Smit hier al of niet aan toevoegen laat ik gaarne aan U over.

b) Mr. J. van Petten zou dan als Regerings commissaris in de Raad van Commissarissen naast de heren Thomasauw Jr. en Abrahams plaats nemen.

In het vertrouwen hiermede een fout van mij recht gezet te hebben.

Tot ziens en de vriendelijke groeten.

Ir. P.G. de Boer

Wvd. Dir. S.M.L.

AAN
de heer Ir. P.G. de Boer,
Stichting voor de Machinale
Landbouw in Suriname,
Postbus 618,
P a r a m a r i b o .

19 maart 1964

Geachte Heer de Boer,

Uit Uw zakelijke brieven heb ik steeds de hoop geput, dat het tenslotte met de Toegoe-groep op Slootwijk wel zal lukken, al gaat alles dan ook moeizaam. mede heb ik daarbij het standpunt ingenomen, dat er niet lichtvaardig over mag worden gedacht dat de Staat meer dan een millioen gulden aan de Toegoenezen ten laste legt om hen in staat te stellen in een land met hun klimaat van de grond te komen. Daarom heb ik niet gereageerd op de vele brieven die enkele leden aan verschillende mensen hier hebben gericht en daarin hun voorspraak hebben gevraagd om naar Nederland te mogen terugkeren. Deze brieven kwamen dan tenslotte bij mij terecht. Aan verschillende brieven heb ik gezien dat ook U een copie daarvan hebt ontvangen en ik ben er van uitgegaan dat U daar wel met hen over gesproken zult hebben. (Laatstelijk een brief van de heer Tomasouw over de ongelijke verdeling van bouwmaterialen voor de huizenbouw).

Thans echter heeft een groep zich tot de Minister gewend om hem te verzoeken hun terugkeer te bewerkstelligen. Ik zal die brief wel ter beantwoording krijgen en ben van plan - zoals in de rede ligt - dit af te wijzen en hun aandacht te vestigen op de consequenties die zij in Nederland hebben geaccepteerd en welke zij dus zullen hebben te aanvaarden. Daarbij ga ik uit van de gedachte dat het hun mogelijk moet zijn met de nodige inspanning in Suriname een redelijke leefwijze te bereiken.

In Uw laatste brief schemerde door dat het beter ging, dat het verstrekken van geld in plaats van goederen in natura een stimulans was geweest om regelmatig en inspannender te werken. Daarom heb ik mij tot de Minister van Justitie gewend om nu de nodige stappen te doen voor hun naturalisatie als Nederlander, die destijds afhankelijk werd gesteld van hun slagen in Suriname. Het lijkt me goed dat U dat weet, zodat U het nog altijd als stok achter de deur kan gebruiken, omdat hiermede toch nog enige tijd heen gaat, zodat zij nog niet behoeven te weten dat een en ander in gang is.

Wat ik nu wel wilde weten is, wat U nu verder van hen verwacht indien zij mededeling krijgen dat de Nederlandse regering er niet aan denkt aan hun terugkomst mede te werken. Hoe gaat het met de groep, nu er een leider is aangesteld? Kan die er nogal de wind onder houden? Hoe is het nu met de behuizing? Zijn ze allen redelijk ondergebracht? En de watervoorziening? Telkens schrijven ze daarover dat die niet voldoende is. Evenals met de noodzakelijke doktershulp en de verstrekking van medicijnen. Zoudt U mij over al deze zaken en ook over de algemene toestand en de stemming eens willen inlichten, vooral ook omdat ik eerstdaags van de zijde van de Tweede Kamer (de Heer Scheps) wel de nodige klachten zal krijgen. Ik ben dan liever van tevoren ingelicht.

Op de begroting voor 1964 en 1965 kom ik nog afzonderlijk terug. Wat dacht U te doen met de inkomsten uit 1963 en 1964? Ik heb die in Uw berekening als eventuele financieringsmogelijkheid niet aangetroffen.

Hierbij wilde ik het maar laten en ik zal het erg op prijs stellen indien U mij over het een en ander wilt inlichten.

classificatie 36099

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord
te refereren aan: AFD. DIREKTIE
NO. Dir. 385

WAGENINGEN 8 april 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

opbergen 20/4

UW REF.:

ONDERWERP:

BIJL.

Heer S.G. 1/4/64

Aan de Heer J.G. Rozenboom *20/4*
Afd. Financien en Administratie *in behandeling*
Ministerie van Binnenlandse Zaken,
Binnenhof 9.
Den Haag,
NETHERLAND.

St. Domp 17/4/64

Geachte Heer Rozenboom,

Uw brief van 19 maart 1964 is voor ons als Commissie van Toezicht op de vestiging van de Toegoenezen in Suriname aanleiding geweest voor lange discussies. Dit is ook wel de voornaamste reden dat U zo lang op antwoord moest wachten. Dit antwoord is vanzelfsprekend zeer belangrijk voor de verdere gang van zaken met de Toegoe Coöperatie.

Laat ik beginnen met mede te delen dat deze Toegoe Coöperatie voor ons allen een zeer teleurstellend verloop heeft. Het is nu nooit eens dat wij van een bezoek aan Slotwijk terugkomen en tegen elkaar zeggen: Dat loopt daar prettig. Voor ons heeft dus de taak van toezichthouder op de besteding van de gelden die zo rijkelijk ter beschikking van de Toegoenezen worden gesteld, tot nu toe heel weinig vreugde gebracht. Misschien dat wij daardoor langzamerhand wat erg sceptisch en bitter geworden ²⁷ Uit de aard der zaak zijn onze reacties op het onderzochte op Slotwijk zeer uiteenlopend. De Heer Douglas is Surinaams bestuursambtenaar, de Heer Van Petten vertegenwoordigt meer het sociale element vooral in verband met het functioneren van de Coöperatie, terwijl ik de zaak meer uit een landbouwtechnisch oogpunt beschouw. Waar wij het echter alle drie grondig over eens zijn is dit:

- a) De Toegoenezen zijn geen landbouwers. Liefde en toewijding bij het werk komen slechts zeer sporadisch voor. De kinderen probeert men allen via Ulo, Mulo of Technische cursus op te leiden tot een werkkring buiten de landbouw. De vrouwen vertonen geen enkele ~~neiging~~ neiging om de man in zijn werk te steunen. Groot is ook de vlucht op het bedrijf zelf uit het meer landbouwkundige werk in de andere baantjes zoals zieken oppassen, watertransport, onderhoudskarweitjes aan de huizen en dergelijke. Volgens hen zelf is het noodzakelijk ~~maar~~ 14 werkenden in de landbouw ~~en~~ zo ²⁹ 17 op na te houden die iets anders doen. Dat is vanzelfsprekend je reinste kolder en wij hebben voortdurend aangedrongen op het werk in de plantage gewassen om vandaar uit waar nodig iets te doen aan andere werkzaamheden ^{20 APR. 1964}

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord

te refereren aan : AFD. DIREKTIE

NO. ....

WAGENINGEN ..... 8 april 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF. :

ONDERWERP :

BIJL.

- 2 -

- b) De Toegoenezen vormen geen gesloten groep. Het blijken gewone, sterfelijke mensen met alle feiten. Doch het is nog erger. Tussen de leden van de Toegoe gemeenschap laaien de sentimenten hoog op, worden de ruzies over kleinigheden tot in het oneindige voortgezet, zijn de verschillende bevolkingsgroepen, waaruit de gemeenschap nu bestaat, aanleiding tot elkaar beledigen, bedreigen en zelfs vechten. Het geval Abrahamse lipe hierbij zo hoog dat er ingegrepen diende te worden, doch vele malen moest de politie optreden om erger te voorkomen.
- c) De Toegoenezen zijn niet ijverig en werkwillig. Integendeel het overwegende deel van deze chicaneurs en profiteurs probeert zich aan zijn taak te onttrekken. Na de aangekondigde verdeling van de werkzaamheden per eenheid citrus of cacao is er nu een duidelijke scheiding gekomen. Er zijn 17 personen die hun taak ernstig opvatten, terwijl 14 naar het aan hun zorgen toevertrouwde deel gaan, daar rond-lummelen en dan met de middag weer naar huis komen zonder iets te hebben uitgevoerd. Deze mensen weigeren categorisch iets uit te voeren en vertrouwen geheel en al op de uit Nederland te ontvangen steun.
- d) De Toegoenezen zijn niet rijp een Coöperatie te vormen. Zij zijn te heftig tegen elkaar en in plaats van het "allen voor één" vecht ieder voor zijn eigen voordeel. Bij het werk hebben wij steeds de moeilijkheid dat als er 's middags nog iets moet gebeuren dat men dit weigert omdat men overuren betaald wil hebben. Men probeert geen voordeel te halen uit de samenwerking. Enige weken geleden moest er nog twee uren worden geplukt om de citrus tijdig ter verscheping te hebben voor export. Men liet rustig de zaak hangen en ging naar huis ten koste van honderden guldens schade. 's Middags na 2 uur kon er geen citrus worden verladen of een schuit met bouwmaterialen worden gelost zonder dat er mogelijkheden zijn en men dit nu eens prettig wil aanpakken. Er heerst absoluut niet het minste sprankje arbeidsvreugde en voldoening over het gepresteerde.

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord
te refereren aan : AFD. DIREKTIE
NO.....

WAGENINGEN 8 april 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF. :

ONDERWERP :

- 3 -

BIJL.

Deze punten zijn wij als Commissie zeer ~~wel~~ over eens. Dit is nu allemaal in het negatieve gesteld. Positief is dat men bij de uitzending zowel in Nederland als in Suriname bij de neus genomen is door de mooie verhalen van een socioloog of door de goede rapporten van één of andere hen goedgezinde instantie. Men is van verkeerde veronderstellingen uitgegaan. En het zal een ieder duidelijk zijn dat deze mensen die van alles missen, niet in staat blijken een gemeenschap met 175 zielen doch slechts 31 werkenden op te bouwen op de werkelijke gedachte van een Coöperatie. Alle weduwen met kinderen die toch straks zullen moeten eten van het werk van de 31 zullen een onverteerbaar brok blijven vormen in de gehele organisatie. En ook zij doen geen enkele poging hun kinderen in te schakelen bij het vele werk dat op de plantage moet geschieden.

Van de gelegenheid een eigen kostgrondje te krijgen naast het werk in de citrus of cacao-tuin maken nu veertien leden gebruik. Zij zijn goedwillend en proberen er wat van te maken. Dit zal zeker slagen. De oude Heer Tomasouw heeft een eigen tuin en is al geheel en al reeds zelfverzorgend. In ieder geval hebben wij 14 april weer een vergadering in Slootwijk. Daar zal andermaal Uw standpunt "Geen terugkeer naar Nederland" door ons worden toegelicht. Voorts zal daar nogmaals duidelijk worden gesteld dat wie niet werkt geen loon zal ontvangen. Dit is al een keer toegepast, maar begrijpelijk is dat de weerspannige elementen in de Toegoe samenleving hier veel herrie over maken.

Naar aanleiding van Uw brief willen wij als Commissie hier nogmaals duidelijk stellen :

- a) Wie werken wil kan op Slootwijk zeer zeker een redelijke levensstandaard verkrijgen zijnde ongeveer het dubbele van een landarbeider.
- b) De naturalisatie zal niet tegengehouden kunnen worden daar dit voor hun vertrek naar Suriname is toegezegd.
- c) Wat de bouwmaterialen betreft zal hier wel bedoeld zijn op de woning van de oude Heer Tomasouw.

STICHTING VOOR DE ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord

te refereren aan : AFD. DIREKTIE

NO.....

WAGENINGEN 8 april 19 64

Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF. :

ONDERWERP :

- 4 -

BIJL.

Dit huisje is gebouwd om de grote plantagewoning leeg te maken, waar nu het gezin van de Heer Wetzels woont en een viertal vrijgezellen. De verbetering van de woning-toestand komt 1964 niet gereed en ik heb dus in mijn vorig schrijven voor 1965 een additioneel bedrag gevraagd.

- d) Wat de watervoorziening~~g~~ betreft, door de ernstigste droogteperiode sinds 100 jaar die Suriname momenteel doormaakt, is de drinkwatervoorziening in geheel Suriname een zeer groot probleem. Voor Slootwijk geldt dit ook. Met een tankboot is een hoeveelheid drinkwater aangevoerd en dit wordt herhaald wanneer het wederom noodzakelijk. Hierbij dient echter wel de uiterste zuinigheid met het water in acht te worden genomen. Voor de toekomst zijn evenwel alle regenbakken van Slootwijk in orde terwijl bij de opgeknapte woningen een regenbak van 3,5 m³ is geplaatst. Voorts is het zoetwaterkanaal van de plantage met de dragline opge~~s~~choond en verdiept. Onder normale omstandigheden moet worden verwacht dat de watervoorziening zeer voldoende is.
- e) De doktershulp is ons inziens voldoende. De dokter komt tweemaal per week. Voor mogelijk ziekenhuis-verpleging is een verzekering voor de gehele gemeenschap afgesloten. Het is echter zo dat bijvoorbeeld bevallingen op Slootwijk plaatsvinden. Met geld van de Nederlandse Staat wordt ter plaatse een vroedvrouw betaald. Doch vele menen dat hun bevalling alleen in het~~z~~ ziekenhuis te Paramaribo kan plaatsvinden. Wanneer de dokter dit echter niet nodig oordeelt is door ons echter ziekenhuis opname geweigerd. Men kan natuurlijk altijd wat vinden om te mopperen en zich over te beklagen.

Nu de toekomst. Daarover zijn wij als Commissie van ~~R~~ Toezicht niet zo eenstemmig als over de achter ons liggende ervaringen. Ik heb U een afschrift van het rapport van de Heer Douglas over het bezoek van Minister Biesheuvel aan Slootwijk gezonden. Helaas heb ik het punt Toegoenezen niet aangeroerd met Minister Biesheuvel tijdens diens bezoek aan Wageningen.

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord

te refereren aan : AFD. DIREKTIE

NO.....

WAGENINGEN..... 8 april..... 19 64
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF.:

ONDERWERP:

BIJL.

- 5 -

De daarin vervatte mening van de Heer Douglas. Geef de plantage aan Suriname en laat de Toegoenezen over Suriname uitzwermen en hun eigen plaats verdienen, geeft volgens de Heer Van Petten en mij geen oplossing. In de eerste plaats blijven wij zitten met een grote groep sociale gevallen i.c. de ouderen en de weduwen. De Heer Douglas stelt wel voor om deze mensen een onderstand vanuit Nederland te geven gelijk aan de onderstand in Nederland voor overeenkomstige gevallen. Ons lijkt dit een onaccepteerbaar voorstel voor Nederland en voor Suriname, want wie in Suriname die oud, hulpbehoevend of weduwe is zou dan geen onderstand uit Nederland kunnen krijgen. In de tweede plaats wordt de plantage, waar Nederland voor de aankoop en verbetering van de infra structuur rond Sfl. 299.000.-- heeft uitgegeven, zonder meer achtergelaten. Er zal wel een occupatie van de plantage plaatsvinden doch of zonder een goede leiding de dan op Slootwijk opererende landbouwers deze verbeteringen ten nutte zullen kunnen maken is een grote vraag. Dit doet ook niet zoveel terzake. Het punt is dat er hier tussen ons als leden van de Commissie van Toezicht geen eenstemmigheid bestaat. Waar wij het gedrieën wel over eens zijn is het feit dat de immigratie van de groep is mislukt door de in de aanvang reeds uiteengezette redenen. Waar wij het dus niet over eens zijn is de liquidatie van Slootwijk (voorstel Douglas) of het handhaven van Slootwijk een als de huidige produktie-eenheid. Onder de Toegoenezen zijn echter ook een aantal goedwillenden. Bij alle misère verliezen wij dat misschien wel eens uit het oog. Van de 31 werkbare lieden zijn er nu 17 die een eigen kostgrondje hebben aanvaard. 14 zijn recalcitrant en kunnen alleen maar schreeuwen : Wij willen naar Nederland terug maar voeren ondertussen geen stuk uit.

Voorlopig meen ik dus dat een voortzetting van Slootwijk gewenst is. De nieuwe toezichthouder is nu anderhalve maand daar en begint steeds beter op de hoogte te geraken met de toestand. Al zal dan de Coöperatie niet ongehavend uit de strijd te voorschijn komen, toch kan er aan een zekere opbouw worden begonnen.

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

Verzoeken in Uw antwoord
te refereren aan : AFD. DIREKTIE
NO.....

WAGENINGEN..... $\frac{7}{8}$ 8 april ..... 19 64.
Distr. Nickerie (Suriname)

UW REF. :

ONDERWERP :

BIJL.

- 6 -

Volgende week dinsdag hebben wij weer een hele Toegonezen dag.
Het resultaat daarvan zal doorslaggevend zijn voor ons eindadvies.
Voorlopig deel ik U deze zaken echter reeds mee om U een beeld te
geven van de algehele toestand.

Namens de Commissie van Toezicht

Ir. P. G. de Boer.
Voorzitter.

Exemplaar
Heer S. G.

5.6.64

DE HEER MINISTER

De heer Scheps dringt aan op een bespreking betreffende de Toegoenezen, omdat hij overstroomd wordt met brieven uit Suriname.

Het in cultuur brengen van de plantage Slootwijk in Suriname door de Toegoenezen gaat zeer moeizaam en gepaard met allerlei tegenslagen. De belangrijkste tegenslag is wel dat, nadat het vorig jaar de regentijd laat doorkwam, het dit jaar nog erger was en waar de watervoorziening van Slootwijk en de oogsten van de natte tijd afhankelijk zijn, is dit van belangrijke invloed geweest op de stemming.

Er is nu wel gebleken dat de homogeniteit van de groep maar een veronderstelling is geweest. Allerlei wrijvingen hebben zich voorgedaan, die o.a. geleid hebben tot de uitwijzing uit Suriname van een van de leden (Th. Abrahams) van de Toegegroep met gezin.

Een en ander heeft aanleiding gegeven voor een groep van 15 leden zich tot U te wenden met het verzoek om naar Nederland terug te mogen keren. Via Ir. de Boer, directeur van de Stichting Machinale Landbouw in Suriname was al eerder te kennen gegeven dat de nederlandse regering hiertoe niet te bewegen was. Intussen heeft een lid van deze groep zich weer bij hen, die willen blijven aangesloten.

Per 1 januari 1964 is een permanent leider (de heer Bolt) aangesteld, die nu dagelijks toezicht houdt op de verrichtingen van de Toegoenezen. Voorts is er 15 april van dit jaar een nieuw bestuur van de coöperatie benoemd, dat krachtiger optreedt dan het oude bestuur.

De plantage Slootwijk heeft door het gereedkomen van de wegen en het opschonen van de leidingen een geheel ander aanzien gekregen. Door de weg naar de Oost-West verbinding is contact met Paramaribo goed mogelijk. De Toegoenezen krijgen meer contact met Suriname en het Krontjong-orkest is al zeer geliefd. Slootwijk wordt veel bezocht, waardoor velen iets bijverdienen met het openen van een eethuisje.

De huizen zijn nu nagenoeg gereed, zodat het samenwonen dat aanleiding gaf tot allerlei wrijvingen, ook tot het verleden behoort.

De op de begroting uitgetrokken gelden, die waren bedoeld om tot eind 1964 de coöperatie te financieren, zullen niet voldoende zijn o.a. doordat de abnormale droogte niet tot die opbrengsten heeft geleid, die aanvankelijk waren geraamd. In de begroting 1965 zullen dus nog wat bedragen moeten worden opgenomen.

In de laatste berichten van Ir. de Boer wordt medegedeeld dat de goede hoop wordt behouden dat uiteindelijk het doel zal worden bereikt. Het is goed te weten dat dit van Surinaamse zijde wordt betwijfeld, maar ik heb de indruk dat het streven van de districtscommissaris, de heer Douglas, om voor de Surinaamse regering de gehele plantage in handen te krijgen, hieraan niet vreemd is.

Ik vermoed dat de heer Scheps drie punten in het bijzonder aan de orde zal stellen.

1. Overkomst van Toegoenezen uit Indonesië.

De oude heer Tomasouw blijft iedereen bestoken met brieven, die aandringen op hereniging van zijn familie in Suriname. 12 juli 1963 werd hieromtrent aan de heer Scheps bericht, dat bezwaarlijk kan worden overgegaan tot het verlenen van bemiddeling en financiële bijstand om de Toegoenezen, die thans nog in Indonesië vertoeven, in staat te stellen naar Suriname te emigreren, omdat deze destijds geen gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid zich in West-Nieuw-Guinea te vestigen.

Ik kan niet inzien dat dit standpunt nu zou moeten worden verlaten. Overigens zou Buitenlandse Zaken zich moeten uitspreken of het wenselijk zou zijn Indonesië te benaderen om mee te werken aan een vertrek van deze Toegoenezen naar Suriname.

Het komt mij voor dat daar, politiek gezien, nog wel bezwaren aan verbonden zijn.

2. Naturalisatie van de niet Nederlanders van de Toegoegroep.

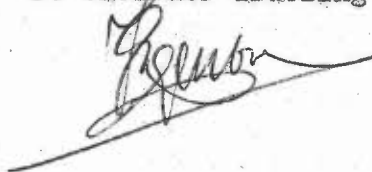
Bij brief van 9 maart 1964 is bij Justitie nog eens aangedrongen de naturalisatie-verzoeken van Toegoenezen in verdere behandeling te nemen. Binnenkort zullen alle hier aanwezige verzoeken naar de regering van Suriname worden gezonden om advies. Deze zaak ressorteert thans geheel onder Justitie. (Op 5 maart 1963 zijn de vragen van de heer Scheps over hetzelfde onderwerp ook alleen door de Minister van Justitie beantwoord).

3. Request van een 15-tal Toegoenezen om naar Nederland te mogen terugkeren.

Ik heb de indruk dat wanneer de Nederlandse regering voet bij stuk houdt door hier niet aan mee te werken, deze groep zich ook wel zal aanpassen. De heer de Boer schrijft dat door alle verbeteringen "Slootwijk" zeer goed leefbaar is geworden en de Toegoenezen door de ~~Surinaamse~~ financiële steun van Nederland een belangrijke voorsprong hebben op de Surinaamse landbouwers. Mochten er desondanks recalcitrante elementen blijven, dan zou kunnen worden nagegaan of deze van Slootwijk kunnen worden verwijderd om op een andere manier in Suriname aan de kost te komen. Dit zou ik met de heer de Boer willen nagaan, die a.s. maandag in Nederland voor dienstbesprekingen arriveert.

5 juni 1964.

De chef der afdeling F/A/Z.

DE HEER MINISTER

De heer Scheps dringt aan op een bespreking betreffende de Toegoenezen, omdat hij overstroomd wordt met brieven uit Suriname.

Het in cultuur brengen van de plantage Sloopwijk in Suriname door de Toegoenezen gaat zeer moeizaam en gepaard met allerlei tegenslagen. De belangrijkste tegenslag is wel dat, nadat het vorig jaar de regentijd laat doorkwam, het dit jaar nog erger was en waar de watervoorziening van Sloopwijk en de oogsten van de natte tijd afhankelijk zijn, is dit van belangrijke invloed geweest op de stemming.

Er is nu wel gebleken dat de homogeniteit van de groep maar een veronderstelling is geweest. Allerlei wrijvingen hebben zich voorgedaan, die o.a. geleid hebben tot de uitwijzing uit Suriname van een van de leden (Th. Abrahams) van de Toegogroep met gezin.

Een en ander heeft aanleiding gegeven voor een groep van 15 leden zich tot U te wenden met het verzoek om naar Nederland terug te mogen keren. Via Ir. de Boer, directeur van de Stichting Machinale Landbouw in Suriname was al eerder te kennen gegeven dat de nederlandse regering hiertoe niet te bewegen was. Intussen heeft een lid van deze groep zich weer bij hen, die willen blijven aangesloten.

Per 1 januari 1964 is een permanent leider (de heer Bolt) aangesteld, die nu dagelijks toezicht houdt op de verrichtingen van de Toegoenezen. Voorts is er 15 april van dit jaar een nieuw bestuur van de coöperatie benoemd, dat krachtiger optreedt dan het oude bestuur.

De plantage Sloopwijk heeft door het gereedkomen van de wegen en het opschonen van de leidingen een geheel ander aanzien gekregen. Door de weg naar de Oost-West verbinding is contact met Paramaribo goed mogelijk. De Toegoenezen krijgen meer contact met Suriname en het Krontjong-orkest is al zeer geliefd. Sloopwijk wordt veel bezocht, waardoor velen iets bijverdienen met het openen van een esthuisje.

De huizen zijn nu naganceg gereed, zodat het samenwonen dat aanleiding gaf tot allerlei wrijvingen, ook tot het verleden behoort.

De op de begroting uitgetrokken gelden, die waren bedoeld om tot eind 1964 de coöperatie te financieren, zullen niet voldoende zijn o.a. doordat de abnormale droogte niet tot die opbrengsten heeft geleid, die aanvankelijk waren geraamd. In de begroting 1965 zullen dus nog wat bedragen moeten worden opgenomen.

In de laatste berichten van Ir. de Boer wordt medegedeeld dat de gowde hoop wordt behouden dat uiteindelijk het doel zal worden bereikt. Het is goed te weten dat dit van Surinaamse zijde wordt betwijfeld, maar ik heb de indruk dat het streven van de districtscommissaris, de heer Douglas, om voor de Surinaamse regering de gehele plantage in handen te krijgen, hieraan niet vreemd is.

Ik vermoed dat de heer Scheps drie punten in het bijzonder aan de orde zal stellen.

1. Overkomst van Toegoenezen uit Indonesië.

De oude heer Tomasouw blijft iedereen bestoken met brieven, die aandringen op hereniging van zijn familie in Suriname. 12 juli 1963 werd hieromtrent aan de heer Scheps bericht, dat bezwaarlijk kan worden overgegaan tot het verlenen van bemiddeling en financiële bijstand om de Toegoenezen, die thans nog in Indonesië vertoeven, in staat te stellen naar Suriname te emigreren, omdat deze destijds geen gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid zich in West-Nieuw-Guinea te vestigen.

Ik kan niet inzien dat dit standpunt nu zou moeten worden verlaten. Overigens zou Buitenlandse Zaken zich moeten uitspreken of het wenselijk zou zijn Indonesië te benaderen om mee te werken aan een vertrek van deze Toegoenezen naar Suriname.

Het komt mij voor dat daar, politiek gezien, nog wel bezwaren aan verbonden zijn.

2. Naturalisatie van de niet Nederlanders van de Toegoegroep.

Bij brief van 9 maart 1964 is bij Justitie nog eens aangedrongen de naturalisatie-verzoeken van Toegoenezen in verdere behandeling te nemen. Binnenkort zullen alle hier aanwezige verzoeken naar de regering van Suriname worden gezonden om advies. Deze zaak ressorteert thans geheel onder Justitie. (Op 5 maart 1963 zijn de vragen van de heer Scheps over hetzelfde onderwerp ook alleen door de Minister van Justitie beantwoord).

3. Request van een 15-tal Toegoenezen om naar Nederland te mogen terugkeren.

Ik heb de indruk dat wanneer de Nederlandse regering voet bij stuk houdt door hier niet aan mee te werken, deze groep zich ook wel zal aanpassen. De heer de Boer schrijft dat door alle verbeteringen "Slootwijk" zeer goed leefbaar is geworden en de Toegoenezen door de ~~Saxinxxxxxx~~ financiële steun van Nederland een belangrijke voorsprong hebben op de Surinaamse landbouwers. Mochten er desondanks recalcitrante elementen blijven, dan zou kunnen worden nagegaan of deze van Slootwijk kunnen worden verwijderd om op een andere manier in Suriname aan de kost te komen. Dit zou ik met de heer de Boer willen nagaan, die a.s. maandag in Nederland voor dienstbesprekingen arriveert.

5 juni 1964.

De chef der afdeling FIA/3.

DE HEER MINISTER

De heer Scheps dringt aan op een bespreking betreffende de Toegoenezen, omdat hij overstroomd wordt met brieven uit Suriname.

Het in cultuur brengen van de plantage Slootwijk in Suriname door de Toegoenezen gaat zeer moeizaam en gepaard met allerlei tegenslagen. De belangrijkste tegenslag is wel dat, nadat het vorig jaar de regentijd laat doorkwam, het dit jaar nog erger was en waar de watervoorziening van Slootwijk en de oogsten van de natte tijd afhankelijk zijn, is dit van belangrijke invloed geweest op de stemming.

Er is nu wel gebleken dat de homogeniteit van de groep maar een veronderstelling is geweest. Allerlei wrijvingen hebben zich voorgedaan, die o.a. geleid hebben tot de uitwijzing uit Suriname van een van de leden (Th. Abrahams) van de Toegogroep met gezin.

Een en ander heeft aanleiding gegeven voor een groep van 15 leden zich tot U te wenden met het verzoek om naar Nederland terug te mogen keren. Via Ir. de Boer, directeur van de Stichting Machinale Landbouw in Suriname was al eerder te kennen gegeven dat de nederlandse regering hiertoe niet te bewegen was. Intussen heeft een lid van deze groep zich weer bij hen, die willen blijven aangesloten.

Per 1 januari 1964 is een permanent leider (de heer Bolt) aangesteld, die nu dagelijks toezicht houdt op de verrichtingen van de Toegoenezen. Voorts is er 15 april van dit jaar een nieuw bestuur van de coöperatie benoemd, dat krachtiger optreedt dan het oude bestuur.

heeft De plantage Slootwijk heeft door het gereedkomen van de wegen en het opschonen van de leidingen een geheel ander aanzien gekregen. Door de weg naar de Oost-West verbinding is contact met Paramaribo goed mogelijk. *De Toegoenezen* krijgen meer contact met Suriname en het Krantjong-orkest is al zeer geliefd. Slootwijk wordt veel bezocht, waardoor velen iets bijverdienen met het openen van een eethuisje.

De huizen zijn nu nagenoeg gereed, zodat het samenwonen dat aanleiding gaf tot allerlei wrijvingen, ook tot het verleden behoort.

De op de begroting uitgetrokken gelden, die waren bedoeld om tot eind 1964 de coöperatie te financieren, zullen niet voldoende zijn o.a. doordat de abnormale droogte niet tot die opbrengsten heeft geleid, die aanvankelijk waren geraamd. In de begroting 1965 zullen dus nog wat bedragen moeten worden opgenomen.

In de laatste berichten van Ir. de Boer wordt medegedeeld dat de goede hoop wordt behouden dat uiteindelijk het doel zal worden bereikt. Het is goed te weten dat dit van Surinaamse zijde wordt betwijfeld, maar ik heb de indruk dat het streven van de districtscommissaris, de heer Douglas, om voor de Surinaamse regering de gehele plantage in handen te krijgen, hieraan niet vreemd is.

in de Communie
Ik vermoed dat de heer Scheps drie punten in het bijzonder aan de orde zal stellen.

1. Overkomst van Toegoenezen uit Indonesië.

De oude heer Tomasouw blijft iedereen bestoken met brieven, die aandringen op hereniging van zijn familie in Suriname. 12 juli 1963 werd hieromtrent aan de heer Scheps bericht, dat bezwaarlijk kan worden overgegaan tot het verlenen van bemiddeling en financiële bijstand om de Toegoenezen, die thans nog in Indonesië vertoeven, in staat te stellen naar Suriname te emigreren, omdat deze destijds geen gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid zich in West-Nieuw-Guinea te vestigen.

~~Ik kan niet inzien dat dit standpunt nu zou moeten worden verlaten. Overigens zou Buitenlandse Zaken zich moeten uitspreken of het wenselijk zou zijn Indonesië te benaderen om mee te werken aan een vertrek van deze Toegoenezen naar Suriname.~~

~~Het komt mij voor dat daar, politiek gezien, nog wel bezwaren aan verbonden zijn.~~

2. Naturalisatie van de niet Nederlanders van de Toegoegroep.

Bij brief van 9 maart 1964 is bij Justitie nog eens aangedrongen de naturalisatie-verzoeken van Toegoenezen in verdere behandeling te nemen. Binnenkort zullen alle hier aanwezige verzoeken naar de regering van Suriname worden gezonden om advies. Deze zaak ressorteert thans geheel onder Justitie. (Op 5 maart 1963 zijn de vragen van de heer Scheps over hetzelfde onderwerp ook alleen door de Minister van Justitie beantwoord).

3. Request van een 15-tal Toegoenezen om naar Nederland te mogen terugkeren.

Ik heb de indruk dat wanneer de Nederlandse regering voet bij stuk houdt door hier niet aan mee te werken, deze groep zich ook wel zal aanpassen. De heer de Boer schrijft dat door alle verbeteringen "Slootwijk" zeer goed leefbaar is geworden en de Toegoenezen door de ~~Surinaamse~~ financiële steun van Nederland een belangrijke voorsprong hebben op de Surinaamse landbouwers. ~~Mochten er desondanks recalcitrante elementen blijven, dan zou kunnen worden nagegaan of deze van Slootwijk kunnen worden verwijderd om op een andere manier in Suriname aan de kost te komen. Dit zou ik met de heer de Boer willen nagaan, die a.s. maandag in Nederland voor dienstbesprekingen arriveert.~~

5 juni 1964.

De chef der afdeling F.A.Z.

*Na 22 juli bij benoemde
omts de vice minister
indien het de hr.
Tomasouw als tot niet
verantwoord werd
geacht de overkomst
als kinder van jaar
te benaderen.*

F

DE HEER MINISTER

In aansluiting ^{aan} ~~op~~ mijn nota d.d. 5 juni 1964 betreffende de Toegoenezen-vestiging in Suriname deel ik U nog het volgende mede.

Het blijft vallen en opstaan met de plantage Slootwijk en het is wel noodzakelijk dat de onwillige elementen uit de groep nu afdoende antwoord ontvangen dat de Regering er niet aan denkt de terugreis naar Nederland te financieren en de geldelijke steun voor hun levensonderhoud per 31 december 1964 zal beëindigen (minute van deze brief is in Uw bezit). Afgewacht zal dan moeten worden of dit een keer ten goede geeft. Zou dit niet het geval zijn, dan zal met medewerking van de Surinaamse regering aan hen, die niet in de landbouw wensen te werken, toegestaan kunnen worden op andere wijze in hun onderhoud te voorzien (De Surinaamse regering heeft de Toegoenezen namelijk toegelaten onder voorwaarde dat zij zich uitsluitend met de landbouw zullen bezighouden).

Het is beter om dit laatste bij de openbare behandeling in de Kamercommissie niet te vermelden om gevoeligheden van de Surinaamse regering te ontzien. Mocht deze laatste oplossing onvermijdelijk zijn, dan kan deze kwestie beter in Suriname door de Commissie van toezicht in eerste aanleg met de regering aldaar worden opgenomen. Een en ander op advies van de heer Van Petten, Surinaams bestuursambtenaar, die in de Commissie van toezicht zitting heeft en die op het ogenblik met verlof in Nederland vertoeft. Jl. maandag besprak ik met hem deze aangelegenheid.

13 oktober 1964.

DE CHEF VAN DE AFDELING F.A.Z.,

26 nov. 1964

buit 47 de immigratie van toegoenezen in suriname

bre prouwen
naar th. minister

-1964

paramaribo, 25/11 (anp) - tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van binnenlandse zaken heeft minister j a pengel vastgesteld, dat de immigratie van de toegoenezen in suriname een mislukking is geworden.

volgens de bewindsman zijn deze immigranten geen landbouwers, zodat het aan te bevelen zou zijn, de bepaling dat zij op de plantage slootwijk moeten blijven, in te trekken, de gehele groep, waaronder zich een aantal goede vaklieden bevindt, zou dan opgenomen kunnen worden in het normale surinaams maatschappelijk verkeer.

(de immigranten zijn afkomstig van toego (indonesie) vanwaar zij in 1950 naar nieuw-guinea vertrokken, waar zij ongeveer 12 jaar gewoond hebben.

(aj/mo)

mede t/k van:

- 1. SG
- 2. Chef FA2

21 Jan. 1965 Slootwijk 18 Januari 1965

II

Aan de HoogEdele Heren Kottier en Ambtenaren
Agenda: C 65) 127 ter Ministerie Binnenlandse Zaken Den Haag.

HoogEdele Heren,

Op 14/1 j.l. schreef ik U een kort verslagje, n.a.v. onjuiste berichten over de MISLUKKING in Slootwijk, omreden Toegoemensen GEEN LANDBOUWERS zijn, aldus de krantenberichten.

Blijkens een op Donderdag 14 Januari van 10-12u belegde buitengewone vergadering in cantine Slootwijk, geleid door de Heren van Toezicht, Mr J. van Petten, Ir De Beer en distr Commissaris Hr Douglas, krijgen "niet landbouwers" hun zin, ze mogen elders in loondienst treden, aldus is bepaald:

- a Ingaande 1 Februari a.s. treedt de Ned. Administrateur de heer Bolt af, en wordt NIET vervangen; Toegoebestuurlid R. Wetzel wordt dan verbindingsman, die het contact tussen Toegoebestuur en heren van Toezicht onderhoudt, maandloon Voorzitter Rudy Tomasouw en verbindingsman/ secretaris/ penningmeester R. Wetzel is Sf80.-
  - b Dagloon voor mannen ad Sf2.50 hield 1/1 j.l. op, in de plaats daarvan krijgen ze uitbetaald hunne ingeleverde cacao en citrus van af medio 1964 plus de inkomsten uit de oogsten van cacao-citrus-koefie gedurende het lopende jaar. Het Toegoebestuur houdt een bankrekening voor alle Toegoelandbouwers, die hun geld op de bank willen beleggen. Ter toelichten het navolgende:
alle Toegoemannen krijgen elk 12 bedden citrus of $\frac{1}{2}$ HA areaal, de opbrengst by goed onderhoud is 600 kratten, a Sfl.50 per krat, dat maakt per jaar Sf900.-; Toegoeblijvers zijn nu bezig nieuwe citrusaanplant in de grond te zetten, nadat dienst LVV zal hebben geocculeerd, krijgt elke planter Sf300.- premie per HA; indien de citrus geplant wordt op een perceel ex koffiëareaal, dan geeft Dienst LVV Sf750.- beloning, per HA. Opbrengsten van cacao zijn niet zo mooi vanwege nieuwe aanplant en begin productie, het Toegoebestuur zal kijken, dat de cacaoplanters geen geldelijke moeilijkheden krijgen
  - c toelagen voor vrouw en kind ad Sfl.- respectievelijk sF.0.25 blijven tot ultimo 1965, en houden daarna op;
  - d Toegoemensen mogen buiten Slootwijk in loondienst, blijft het gezin in Slootwijk achter, dan gaat de steun voor vrouw en kind gedurende 6 maanden door; wil het gezin de arealen door blijven verzorgen, dan hoeven ze geen huishuur te betalen en geen rekening voor electrisch licht; wil het gezin wonen zonder enige verplichting, dan is huishuur en lichtrekening verschuldigd, by onwil of gebreke zal de Sterke Arm tussenbeide komen;
  - e by sociale gevallen (verlamming zoals opa Lauw) blijft de steun bestaan, is nu Sfl.50 per dag;
  - f voor openleggen nieuwe aanplant citrus of entameren wat voor nieuw bedrijf ook, krijgt de Toegoeman Sf300.- aanloop-kapitaal;
  - g willen onwillige Toegoemensen hunne oogsten niet binnengalen, dan wel hunne percelen niet onderhouden, dan doet de Cooperatie dat door aantrekking van hulpkrachten; by gebleken ONWIL wordt hun depercelen afgenomen, en aan andere gegadigden verstrekt;
- HoogEdele Heren, uit het bovenstaande moge blijken, dat er geen ruimte overschiet voor luiards en onwilligen. Nederland en Suriname zijn naar mijn bescheiden mening wel ERG soepel tegenover woord- en contractbreukplagenden.

Hoogachtend

Opa L.W. Tomasouw,

tuibbouwer Slootwijk

21 JAN. 1965

25.1'65

DE HEER MINISTER

Aan U is een brief onderweg uit Suriname waarin mededeling wordt gedaan, dat de Toegoenezen vrij zijn in het kiezen van een beroep en niet aan Slootwijk zijn gebonden.

In tegenstelling met het aan de Vice-Minister-President gerichte telegram heeft de Surinaamse regering de eis van overdracht van Slootwijk laten vallen (telefonische inlichting van de heer van der Meer van het Kabinet van de Vice-Minister-President).

25 januari 1965.

Handwritten initials

De chef der afdeling F.A.Z.

Handwritten signature

AAN
de heer Ir. P.G. de Boer,
Stichting voor de Machinale
Landbouw in Suriname,
Postbus 618,
Paramaribo.

19 maart 1964.

Geachte Heer de Boer,

Uit Uw zakelijke brieven heb ik steeds de hoop geput, dat het tenslotte met de Toegoe-groep op Slootwijk wel zal lukken, al gaat alles dan ook moeizaam. Mede heb ik daarbij het standpunt ingenomen, dat er niet lichtvaardig over mag worden gedacht dat de Staat meer dan een miljoen gulden aan de Toegoenezen ten laste legt om hen in staat te stellen in een land met hun klimaat van de grond te komen. Daarom heb ik niet gereageerd op de vele brieven die enkele leden aan verschillende mensen hier hebben gericht en daarin hun voorspraak hebben gevraagd om naar Nederland te mogen terugkeren. Deze brieven kwamen dan tenslotte bij mij terecht. Aan verschillende brieven heb ik gezien dat ook U een copie daarvan hebt ontvangen en ik ben er van uitgegaan dat U daar wel met hen over gesproken zult hebben. (Laatstelijk een brief van de heer Tomasouw over de ongelijke verdeling van bouwmaterialen voor de huizenbouw).

Thans echter heeft een groep zich tot de Minister gewend om hem te verzoeken hun terugkeer te bewerkstelligen. Ik zal die brief wel ter beantwoording krijgen en ben van plan - zoals in de rede ligt - dit af te wijzen en hun aandacht te vestigen op de consequenties die zij in Nederland hebben ~~aanvaard~~ en welke zij dus zullen hebben te aanvaarden. Daarbij ga ik uit van de gedachte dat het hun mogelijk moet zijn met de nodige inspanning in Suriname een redelijke leefwijze te bereiken.

geaccepteerd

In Uw laatste brief schemerde door dat het beter ging, dat het verstrekken van geld in plaats van goederen in natura een stimulans was geweest om regelmatig en inspannender te werken. Daarom heb ik mij tot de Minister van Justitie gewend om nu de nodige stappen te doen voor hun naturalisatie als Nederlander, die destijds afhankelijk werd gesteld van hun slagen in Suriname. Het lijkt me goed dat U dat weet, zodat U het nog altijd als stok achter de deur kan gebruiken, omdat hiermede toch nog enige tijd heengaat, zodat zij nog niet behoeven te weten dat een en ander in gang is.

Wat ik nu wel wilde weten is, wat U nu verder van hen verwacht indien zij mededeling krijgen dat de Nederlandse regering er niet aan denkt aan hun terugkomst mede te werken. Hoe gaat het met de groep, nu er een leider is aangesteld? Kan die er nogal de wind onder houden? Hoe is het nu met de behuizing? Zijn ze allen redelijk ondergebracht? En de watervoorziening? Telkens schrijven ze daarover dat die niet voldoende is. Evenals met de noodzakelijke doktershulp en de verstrekking van medicijnen. Zoudt U mij over al deze zaken en ook over de algemene toestand en de stemming eens willen inlichten, vooral ook omdat ik eerstdaags van de zijde van de Tweede Kamer (de Heer Scheps) wel de nodige klachten zal krijgen. Ik ben dan liever van tevoren ingelicht.

Op de begroting voor 1964 en 1965 kom ik nog afzonderlijk terug. Wat dacht U te doen met de inkomsten uit 1963 en 1964? Ik heb die in Uw berekening als eventuele financieringsmogelijkheid niet aangetroffen.

Hierbij wilde ik het maar laten en ik zal het erg op prijs stellen indien U mij over het een en ander wilt inlichten.

WEER VOORLEGGEN:

DEPONEREN:

minuut vervalten

AFDELING F.A.Z.

Nr. *134/11.134/5*

BERICHT VERVOLG OP SCHRIJVEN VAN

VERVOLG OP Nr.

134/134/4, bijl. 155/7

Nr.

MEDEPARAAF

BETREFFENDE

VISIE,

GELDELIJK BEZWAAR 19....., ART. .... F .....

MEDEZENDEN BIJLAGEN, TE WETEN:

ZEGEL

GETYPT DOOR

GECOLL. DOOR

VERZONDEN DOOR

ANDERE KOSTEN

GESTELD DOOR:

'S-GRAVENHAGE, ~~13~~ juni 19.64.

TER RESUMTIE AANGEBODEN

19.

AAN

Coöperatie Slootwijk
Paramaribo
Suriname

NIET BESCHRIJVEN

*Excellente
De afklaaring van deze brief
ware m.i. aan L. Londen ^{Le Adak}
het gesprek met h. Schepers ^{hulp}
plaats jelaad,
waarsop in tusschen
akte van 5 juni 64
beschrijving heeft.*

**) Opmerking de vastheid
van Bin. Jahn*

*in de afgelopen
jaren*

in de Regeering

Verschillende Uwer hebben zich in ~~een brief d.d.~~
~~21 april 1964~~ tot mij gewend met het verzoek om, hetzij
op kosten of met een voorschot van het Rijk naar
Nederland te mogen terugkeren.

Alvorens mijn beslissing op dit verzoek te nemen
heb ik mij laten voorlichten hoe zich de toestand op
Slootwijk sinds Uw vestiging heeft ontwikkeld. Daarbij
is mij gebleken, dat door middel van de door het Rijk
beschikbaar gestelde fondsen de gehele waterhuishouding
van de polder is hersteld, nagenoeg alle Toegoenezen
thans behoorlijk zijn gehuisvest, de wegen op de plantage
in orde zijn gebracht en een verbinding met Paramaribo
tot stand is gekomen. Voorts zijn de gewassen weer in
zodanige staat, dat zij de nodige oogsten kunnen voort-
brengen, die in de nabije toekomst basis opleveren voor
een redelijk geldelijk inkomen. Weliswaar hebt U ~~verwel~~
~~dit, als het vorig jaar te kampen gehad met een abnormale~~
droogte, die de watervoorziening erg moeilijk heeft ge-
maakt en schade aan de gewassen heeft veroorzaakt, maar
deze moeilijkheden kunnen als van voorbijgaande aard
worden beschouwd. Men heeft mij bericht, dat de plantage
Slootwijk door alle verbeteringen, die zijn aangebracht
een aantrekkelijk aanzien heeft gekregen en een goed
leefbaar geheel vormt, waardoor U in vergelijking ook met
de bestaansmogelijkheden van de landskinderen van Suriname
in een bevoorrechte positie verkeert.

Het geheel overziende ~~ben ik~~ van mening, dat er
geen aanleiding bestaat noch in de vorm van betaling der
overtochtskosten, noch in de vorm van het verstrekken van
een voorschot mede te werken aan de overtocht naar
Nederland van een deel van Uw groep.

- Integendeel -

Integendeel verwacht ik van U door Uw eigen keus naar Suriname te emigreren, door de financiële hulp die het Rijk U daarbij geboden heeft en door de medewerking, die de Surinaamse regering U heeft verleend, dat U zich met al Uw energie inzet om de nederzetting van Uw Toegoenezengroep in Suriname te doen slagen, te meer, waar alle kansen voor dit slagen aanwezig kunnen worden geacht.

Voor een afronding van de benodigde investeringen zal voor 1965 voor de laatste maal van rijkswege nog een bedrag ter beschikking ~~van~~ ^{van} gesteld, waarmede dan geacht wordt, dat een soliede basis is gelegd voor een verdere ontplooiing van de plantage Slootwijk, die dan alle mogelijkheden in zich bergt Uw groep met de nodige inspanning van een goede toekomst te verzekeren.

~~Mocht een enkele Uwer niettemin weerspannig zijn en afbreuk doen aan de ijver en inspanning van de anderen, dan zal ik niet aarzelen tegen deze enkeling maatregelen te doen nemen om deze kwade invloed af te wenden.~~

Voor hen, die het Nederlandschap nog niet hebben verkregen, worden door mijn ambtgenoot van Justitie de nodige voorbereidingen tot naturalisatie getroffen. Dit is dus alleen nog maar een kwestie van tijd.

~~Binnenkort zal Uw coöperatie een akte van huurkoop worden toegezonden waarin de voorwaarden tot eigendomsverkrijging van de plantage Slootwijk zullen worden geregeld.~~

Als besluit moge ik U opwekken al Uw krachten in te zetten voor de toekomst van U en Uwe kinderen in Uw nieuwe vaderland en Uw aandeel te leveren in de economische ontwikkeling van Suriname tot heil van de Uwen en van dat land.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

5/15/76
2/16
[Handwritten signature]

Immiddels in de besloten te geroepde den
van die deling en aanmelding met betrek
De namen de middelste ambtsdragers (Ambmannen)
die inmiddels eeren van hun geluk hebben geboden,
dus het betrouwen bevestigde hen met te
betreft als ze niet wisten en dat heeft geholpen.

7/17/64

NIET BESCHRIJVEN

om niet dit
20 gesteld 7/21
waarschijnlijk
geen!

STICHTING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN MACHINALE LANDBOUW IN SURINAME

POSTBUS 618 — PARAMARIBO
SURINAME

deB/ch
No. Parbo.Dir.16

PARAMARIBO, 18 juli 1964

ONDERWERP:

BIJLAGEN:

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
21 JULI 1964
Onderdeel: *FWR*
Agenda: *64/155*
Rappel na *2* weken

Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken
t.a.v. de afdeling Financien en Administrati
de heer J.G. Roozenboom
Binnenhof 9
Den Haag - Nederland.

Tot nu toe mocht ik nog niet de aangekondigde Ministeriele brief aan de Toegoenezen gemeenschap ontvangen. Daar ik 6 augustus Suriname voor enige maanden verlof verlaat, zou ik het zeer op prijs stellen als deze brief voor die datum in Suriname zou zijn. Met de beheerder de heer Bolt kan dan een en ander nog worden besproken, terwijl ik tevens aan de hand van deze brief de Toegoenezen kan inlichten over de praktische uitvoering van deze beleids lijnen.

Ook Mr J. van Petten -lid van de Commissie van Toezicht-vertrekt dezer dagen met verlof naar Nederland. Hij zal zich eens met U in verbinding stellen om U in te lichten over de gang van zaken op slotwijk. Het gaat momenteel weer iets beter, alhoewel er wat moeilijkheden overblijven. Wanneer echter een vaste koers weer is uitgestippeld kan dit alleen maar verhelderend en misschien aansporend werken.

Zij bevestigd.

Stichting voor de Ontwikkeling van
Machinale Landbouw in Suriname
De Directeur

Ir . P.G. de Boer.

Bewaan

dij 11.11.11 te Norm bron

R 18/8

cb4/1721

Kepada Paduka Tuan jang mulia
de Minister van Binnenlandse
Zaken
te Ssgravenhage -Nederland.

*H.V. ...
R/S*

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
Sloetwijk 8 Augustus 1964.

INGEKOMEN

17 aug 1964

Onderdeel: *FAZ*
Agenda: *Cb 4/1421*
Rappel na *2* weken

Dengan segala hormat saja menerangkan:
Pendeta J. Quike dari Djemaat Tugu jang bertinggal di Plantage Sloetwijk di Suriname.

Dengan keadaan terpaksa saja memadjukan ini surat kepada Paduka tuan jang muli-
a sebab, keadaan kami orang Tugu di Sloetwijk, lebih lama lebih bertamba kesu-
sahan.

Berhubung tuan-tuan konisi van teezicht tuan de Boer dan tuan van Petten sekali
tida memperhatikan saja punja surat-surat kekawatiran jang saja sudah kirim, saja
merasa terpaksa meminta pertolongannya Pemerintah Nederland untuk memeriksa
dengan saksamanya keadaan kami orang Tugu di Sloetwijk.

Kami orang-orang Tugu pertjaja dengan sesungguhnya bahwa Pemerintah Nederland
membagun tanah Sloetwijk untuk kami punja penghidupan baru.

Dan ini njata bahwa Pemerintah Nederland tidak melepaskan kami orang Tugu
dengan sembarangan sadja.

Paduka jang mulia?

Sadari peperangan dunia jang kedua lalu Djepang mendjadja tanah Djawa, kekatjau-
an waktu peralihan oleh Indonesia, terus sampai penjerahan kemerdekaan kepada
Indonesia, lalu kami kaum Tugu berpindah ke tanah Papua, dengan mendjalani banjak
kesusahan dan kerugian harta benda jang disebabkan segala kadjadian tersebut.
Di tanah Papua dipinggir kota Hollandia kami mulai dengan membangunkan rumah-
rumah dan rumah geredja jang baik, diatas satu gunung dengan aman dan senang
hati. Sebab kami pertjaja dengan sesungguhnya kepada Pemerintah Nederland tida
akan menjerahkan tanah Papua kepada Pemerintah Indonesia.

Kami ada pengharapan besar dengan pertolongan Pemerintah Nederland jang akan
mendapat satu tempat di tanah Suriname untuk kami punja penghidupan baru untuk
kemudian hari dalam aman dan sentapa, supaja dengan lekas-lekas kami bisa dapat
melupakan segala kesengsaraan dan kerugian jang tersebut diatas.

Akan tetapi buktinja sampai dewasa ini sesudah satu tahun lebih kami masih hi-
dip dengan banjak kesangsaraan.

Berhubung kesengsaraan lebih hari lebih bertambah maka banjak-banjak saudara-
saudara kami jang telah beberapa kali memadjukan permohonanja kepada Pemerin-
tah di Nederland, supaja di kembalikan ke Nederland sadja.

Oleh karna pengharapan dan kepertjajaan sama sekali sudah hilang.

Saja berani menerangkan kepada Paduka tuan jang mulia jang diatas ini orang-
orang masih ada lagi lebih saudara-saudara lain jang tida sanggup lagi hidup
lebih lama dengan kesengsaraan sematjam begini di Sloetwijk.

Kepertjaan kami jang tanah Sloetwijk untuk mendjadi kepunjaan kami sendiri
sudah hilang sebab tuan de Boer sendiri telah menerangkan didalam pertemuan
umum, dan dengan suray, bahwa tanah Sloetwijk bisa mendjadi milik kami orang Tugu
bila mana segala hutang-hutang telah kami dapat lunaskan.

Saja menerangkan dengan sebenarnja bahwa dengan hasil Plantage tida dapat mentju-
kupi untuk engkos makan bagi kami punja orang semua, apa lagi untuk membajar
hutang-hutang.

Dan lagi hal persekolahan:

Tuan de Boer sendiri sudah memutuskan bahwa tiap-tiap anak jang mau di sekelah-
kan di luar Sloetwijk, seperti MULO, ULO, atau sekelah technisch dan lain-lain
untuk engkos-engkos pemerintah Nederland tida bisa meneleng, melainkan orang-
orang tua jang harus menanggung sendiri.

Sedang gadji kami orang pada waktu ini hanja sf. 2,50 per satu hari kerdja tida
bisa menjukupi untuk belandja penghidupan.

Pemberi tauhan tuan de Boer sesudah anak-anak tamat dari sekelah rendah haru
anak-anak meneleng orang-orang tua bekerdja di Plantage.

17 AUG. 1964

Bagitu terang bagi kami tida bisa kami memadjukan anak-anak kami untuk bersekolah lebih landjut, sehingga kami sangat menjesal bahwa anak-anak dipersekolahkan asal sadja dengan djangan buta huruf.

Ini bukan kami punja maksud, kami ada kepertjajaan sepehuh-sepehuhja bahwa Pemerintah Nederland akan menolong kami dalam kesusahan-kesusahan kami djuga untuk persekolahkan anak-anak kami.

Paduka tuan jang mulia:

Saja menerangkan dengan sebenarnja, penghidupan kami kaum Tugu di Sleetwijk masih ada dalam kesusahan.

Kami belum bisa menanggung sendiri kami punja engkes-engkes penghidupan.

Djikalau Pemerintah Nederland memberantikan sokengaja tida dengan memeriksa keadaan kami di Sleetwijk, sudah njata kesengsaraan lebih bertambah hebat.

Seperti saja sudah tau, bahwa ada orang jang telah mengchabarkan kepada Pemerintah Nederland, bahwa penghidupan kami kaum Tugu sudah tjukup dan senang oleh pertaaman padi dan sajur-sajuran, djuga pemeliharaan ajam, sapi dan babi.

Sebenarnja chabar-chabar ini dikirirkan tida dengan diketahuan oleh kami orang-orang Tugu dan djuga tida diperiksa sama sekali tentang kesuhan tersebut hanja jang memelihara binatang-binatang diatas hanja tuan Wetsel anak mantu dari Opa Tomaseuw sapi, ajam dan ada 1 auto sendiri.

Dan tuan J.S. dan S.E. Kaatil ada piara babi dan ada djuga auto sendiri.

Ini jang tersebut adalah saudara dan anak mantunja Opa Tomaseuw.

Dan djuga Opa Tomaseuw sendiri ada 2 sapi dan beberapa ajam-ajam.

Djuga tuan K.N. Leen ada sapi dan babi dan ajam-ajam. Menanggung engkes penghidupan dengan pertanian banjak-banjak dari saudara-saudara kami tida mampu, berhubung banjak dari kami orang bukan orang jang biasa bertani. Bagaimana kami dapat menanggung engkes penghidupan dengan pekerdjaan jang kami belum biasa, dan dalam penghidupan kesusahan sematjam ini. Dalam hal-hal jang sedemikian pengharapan dan kepertjajaan kami hilang sama sekali. Tidak mendjadi sebab jang kami orang tidak mau bekerdja atau pemalas. Seperti sudah tiap kali di rapotkan kepada Pemerintah Nederland. Akan tetapi kami orang tida bisa bekerdja dengan peraturan sematjam begini. Djuga dalam peraturan Cooperatie ada banjak hal-hal jang tida bisa menjangkan kami punja hati. Cooperatie sekarang dikuasai dengan 2 bestuur, bukan seperti sudah ditentukan dalam buku undang-undang jang diberikan oleh Pemerintah Nederland. 1 Voorzitter tuan R.A. Tomaseuw dan penningmeester anak mantunja tuan Tomaseuw, tuan R. Wetsel. Dan djuga dari kaum Tugu tida ada Commissaris.

Saja merasa Cooperatie jang musti menanggung orang-orang Tugu jang begitu berat tidak bisa diatur oleh 2 orang Bestuur sadja, apa lagi ini hanja 2 saudara.

Paduka jang mulia.

Dengan saja ada lagi lain-lain saudara jang sudah habis harapan. Saja merasa djaka pemerintah Nederland tida dengan lekas di periksa, dan merobah peraturan di Sleetwijk, kami mehen dengan segala hermat supaja kami di kembalikan sadja ke Nederland. Djikalau keterangan ini pemerintah Nederland tida memperhatikan dan kami punja permehonnaan tida di kabulkan, kami merasa bahwa kami orang dengan di paksa harus tinggal di Sleetwijk sebagai orang buangan.

Sekianlah penerangan saja, dengan berpengharapan penuh supaja Pemerintah memperhatikan surat saja ini.

Plantage Sleetwijk District Commewijne.

Teriring dengan segala hermat saja,

Pendeta J. Quiko.

Slootwijk, 8 aug. 1964

Ran

Zijne Excellentie de Minister van Bin-
nenlandse Zaken
te 's-Gravenhage.

Geeft met de meeste eerbied te kennen:

Dominie J. Quiko van de Gemeente Tugu, woonachtig Plantage
Slootwijk op Suriname.

Noordgedwongen wend ik mij middels deze brief tot U omdat
de toestand van ons, Tugumensen te Slootwijk, met de dag moeilijker
wordt.

^{de Boer en van Petten}
Rangerien de heren van de Commissie van toezicht in het geheel
geen aandacht schenken aan mijn kreet-brieven, voel ik mij
genooddrukt ^{de} hulp van de Nederlandse Regering in te roepen om
~~met~~ uitgebreid de situatie van ons, Tugu-mensen, in Slootwijk,
te onderzoeken.

Wij Tugu-mensen vertrouwen er ten volle op dat de Nederlandse
Regering Slootwijk opbouwt voor onze nieuwe toekomst. Hieruit blijkt
dat de Ned. Regering ons niet zo maar in de steek zal laten.

Excellentie, ~~mits~~ ^{door} de Tweede Wereldoorlog, waarin ^{daarna} ~~Japan~~ ^{de} Java berokking
van Java door ^{later} Japan, ^{de} vanorde in de overdrachtsperiode veroorzaakt
door Indonesië, verder de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië
en tenslotte de emigratie van het Tugu-volk naar Nieuw-Guinea, hebben
wij veel geleden en veel eigendommen verloren door al deze gebeur-
tenissen. In Nieuw-Guinea bij Hollandia begonnen wij met de opbouw
van ^{goeder} huizen en een kerk boven op een heuvel, ^{waar wij} vreedzaam en blij
leeften. Dit omdat wij er ten volle op vertrouwden dat de Ned. Regering
Nieuw-Guinea niet zou overdragen aan de Ind. Regering.

Wij hebben alle hoogs met de hulp van de Ned. Regering in het besit
te komen van een stuk grond in Suriname voor onze nieuwe toekomst
in ~~een~~ ^{en om} ~~blij~~ ^{vrij en blij} te kunnen leven, zodat wij in korte tijd
de moeilijkheden en verliezen ^{als borengeend} zouden kunnen vergeten.

Maar het resultaat tot nu toe, na meer dan 1 jaar, ^{is dat wij nog} ~~leven wij nog~~
in een barre toestand leven.

Rangerien wij het hoe langer hoe moeilijker krijgen, hebben velen

II

van ons meer malen een verzoek gericht tot de Regering in Nederland, om maar teruggeronden te worden naar Nederland.

Dit omdat alle hoop en vertrouwen er niet meer zijn.

Ik durf te verklaren dat velen van ons niet meer in de gelegenheid zijn op deze manier ^{te} ~~te~~ leven in Slootwijk.

~~Wij~~ ^{Het} vertrouwen dat de grond in Slootwijk ons eigendom zou worden, hebben wij uit onze gedachten gedaan omdat de heer de Boer zelf verklaard heeft in een ~~alg~~ "meeting" en schriftelijk heeft verklaard dat de grond in Slootwijk ons eigendom kan worden wanneer wij al onze schulden hebben afgedaan.

Naar waarheid verklaar ik dat de plantage-oogst, niet ^{vooreikend} ~~kan~~ zijn om ^{zelfs} in ons levensonderhoud te voorzien, afdoening van schulden daar buiten gelaten.

Verder de scholksrestie:

De heer de Boer heeft zelf besloten dat ^{voor} elk kind dat naar school wenst te gaan buiten Slootwijk, zoals MULO, VLO, of technische scholing geen financiële hulp van de Ned. regering verkregen kan worden en dat de ouders zelf de kosten moeten dragen. Dit terwijl wij slechts f 2,50 per dag verdienen en dit salaris niet toereikend is om in onze levensbehoeften te voorzien.

De heer de Boer zei dat de kinderen hun ouders moeten helpen in de plantage, wanneer ze de lagere school hebben doorlopen. Wij hebben hieruit begrepen dat wij onze kinderen niet ^{geen} ~~naar een voort-~~ gezet onderwijs kunnen laten genieten, waardoor wij het ons spijt dat onze kinderen slechts scholing kunnen genieten de scholing van onze kinderen slechts van die mate kan zijn dat zij om ^{het} ~~te~~ analfabetes ~~zijn~~ te bestrijden.

Dit is niet ons streven, wij hebben nog de volle hoop dat de Ned. regering ons zal helpen in onze moeilijke leden, ~~ook~~ ^{ook} waarom begrepen ~~de~~ het onderwijs voor onze kinderen.

Excellentie,

Naar waarheid verklaar ik: het leven van ons, Dugu-volk in Slootwijk is nog steeds moeilijk.

Wij zijn nog niet in staat zelf ~~aan~~ de kosten in onze levensbehoeften te dragen. Wanneer de Ned. Regering haar hulp

staat zonder de toestand waarin wij verkeren te laten onderzoeken, dit ~~tot~~ ons lijden slechts zal vergroten.

Mij is ter ore gekomen dat er mensen zijn die de Ned. regering hebben meegedeeld dat het leven van ons, Tjuga-mensen al goed is door de aanplanting van rijst en groenten en door de koeien-, varkens- en kippenfokkerijen.

Een feit is dat deze berichten ^{de wereld in} worden geronden zonder dat wij er in gekend worden en zonder ~~dat~~ een onderzoek in te stellen naar de moeilijkheden die ondervonden worden bij het fokken van deze dieren. Alleen de heer Wetsel, schoonsoon van Opa Tomasouw heeft koeien, kippen en 1 auto. Verder ~~heeft~~ ^{hebben} de heren J.S. en S.E. Kantil ~~een~~ varkensfokkerijen en een eigen auto. ^{Dere} zijn familieleden van de schoonsoon van Opa Tomasouw. Opa Tomasouw zelf heeft ook 2 koeien en een paar kippen. De heer K.N. Loen heeft ^{is} ook in het besit van koeien, varkens en kippen. Het in ~~de~~ ^{de} levensbehoefte voorzien door middel van landbouw ligt boren ons vermogen, omdat velen van ons ~~geen~~ van origine geen landbouwers zijn.

Woe moeten wij in onze levensbehoefte voorzien door ~~middeel van werken~~ ^{werk te doen} ~~aanbieden~~ die wij niet gewend zijn om in ^{nijpende} de situatie waarin wij nu verkeren. In al deze gevallen hebben wij ~~at~~ onze hoop en vertrouwen helemaal verloren. Het gaat er niet om dat wij niet van zins zijn te werken of lui zijn, zoals telkenmale is gerapporteerd aan de Ned. Regering. Maar wij kunnen niet ~~werken~~ op deze manier ~~te~~ werken. Ook zijn er in de reglementen van de Cooperatie vele kwesties die ons niet gelegen zijn. De Cooperatie wordt nu beheerd door 2 bestuursleden, met zoals vastgesteld is in de Statuten die geregeld zijn door de Ned. Regering. 1 Voorzitter de heer R.A. Tomasouw en penningmeester de schoonsoon van ^{de} heer Tomasouw, de heer R. Wetsel. Verder is er van de Tjuga-kant ~~geen~~ commissaris. Ik ben van mening dat de Cooperatie die ^{zware} de verantwoordelijkheid draagt over de Tjuga-mensen, niet bestuurd kan worden door 2 bestuursleden alleen, temeer omdat dit 2 familieleden zijn.

Excellentie,

Met mij zijn er nog velen die geen hoop meer hebben. Ik meen

dat wanneer de Ned. Regering niet binnen korte tijd onderzoekt
en de regelingen in Slootwijk wijzigt, verzoeken wij ~~aan~~ eer-
biedig om teruggeronden te worden naar Nederland. Als de
Ned. Reg. deze verklaring geen aandacht schenkt aan deze
mening en indien ons verzoek niet wordt ingewilligd, ~~dan~~
vinden wij dat wij verplicht zullen zijn als bannelingen
te wonen in Slootwijk.

Alsdus mijn ~~rest~~ mening, met de volle hoop dat de Regering
aandacht zal schenken aan deze brief.

Plantage Slootwijk District Commewijne

Met de meeste eerbied

Ds. J. Quiko

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN

28 AUG. 1964

Onderdeel: *Fwz (IBR)*
Agenda: *C 64/778*
Rappel na *2* weken

Slootwijk 23 augustus 1964

Aan

Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken
te 's-Gravenhage

geeft met verschuldigde eerbied te kennen:

Warwar, Petrus, lid van de Toegoe gemeenschap, wonende op de plantage Slootwijk, in het Distrikt Commewijne,

dat hij inverband met de ziekte van zijn vrouw zich tot Uwe Excellentie wendt, met het beleefde verzoek voor terug zending naar Nederland;

dat het voor hem onmogelijk is zich aan de arbeid te geven, daar zijn vrouw v.w. haar verlamming hulpbehoefend is;

dat het voor hem v.w. zijn zeer geringe inkomen t.w. f. 2.50 p/dag niet mogelijk is zijn vrouw dat gene te geven aan bijvoeding het geen zij nodig heeft voor de genezing;

dat naast dit alles ook al v.w. de wanhepige toestand alhier en de onzekere toekomst het voor hem niet mogelijk is hier langer aan te blijven;

dat het voor hem terug zending naar Nederland de enige oplossing is, ook al daar hij zich als vreemdeling lastig kan aanpassen bij de Toegoe gemeenschap;

naar aanleiding hiervan neemt hij de vrijheid zich tot Uwe Excellentie te wenden met het eerbiedige verzoek, zijn verzoek voor terug zending te willen overwegen.

Hetwelk doende, enz.

P. Warwar

28 AUG. 1964

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN

31 AUG. 1964

Onderdeel: F-23
Agenda: 64/1791
Rappel na 2 weken

Sleetwijk 24 Augustus 1964.

Aan Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken,
's-Gravenhage

Geven met verschuldigde eerbied te kennen:

Ondergetekenden, leden van de Cooperatieve Landbouw Vereniging "Toegoe-Sleetwijk" gevestigd te Sleetwijk, in het District Commewijne te Suriname;

dat zij als leden van de Toegoe-gemeenschap, voorheen in Nederland gehuisvest in het w.o. Pieterberg te Westerbek, in de maand April 1963 naar Suriname waren geëmigreerd;

64/150
afdel

Naar aanleiding van ons verzoek van 5 October 1963, waarbij wij de wens te kennen hebben gegeven om naar Nederland terug gezonden te worden uw antwoord daarop uitbleef, hebben wij ons vereerleefd onze verzoek op 12 Maart 1964 jl. te herhalen, maar ook dat is tot onze spijt onbeantwoord gebleven.

dat zij, v.w. de wanhopige toestand alhier en de onzekere toekomst niets liever wil als terug naar Nederland;

Weshalve verzoekers de vrijheid nemen Uwe Excellentie met de diepste eerbied te verzoeken hen te vereerleoven het verzoek voor terug zending van Suriname naar Nederland wel mogelijk te maken.

Hopende een gunstig antwoord van U te mogen ontvangen,

Hoogachtend,

1. ~~M. Michiels~~	8. ~~M. Michiels~~	16. ~~J. Quito~~
M. A. MICHIELS	A. MICHIELS	J. Quito
2. ~~J. Lamm~~	9. ~~W. Michiels~~	17. ~~Quito~~
J. Lamm	W. Michiels	Quito
3. ~~W. Lamm~~	10. ~~A. Saimi~~	18. ~~P. E. Quiko-Abrahamus~~
W. Lamm	A. SAIMI	P. E. Quiko-Abrahamus
4. ~~E. Lamm~~	11. ~~R. S. N. Quiko~~	19. ~~Stumb~~
E. LAMM	R. S. N. Quiko	Stumb
5. ~~Q. Michiels~~	12. ~~Boeboei~~	Boeboei
Q. Michiels	Boeboei	
6. ~~C. Pengel Kant~~	13. ~~M. Michiels~~	
C. Pengel Kant	M. MICHIELS	
7. ~~K. Lamm~~	14. ~~S. M. Michiels Andries~~	
K. Lamm	S. M. Michiels Andries	
H. ITJANG	15. ~~W. F. Sopacua~~	
	W. F. SOPACUA	

31 AUG. 1964

uitkeringen aan mannen die kunnen werken
zijn 31 Dec' 47 gestopt.
Vrouwen en kinderen gaat nog 1 jaar door.
+ enkele invaliden.

Experiment half geslaagd.

De werkwillegers hebben het goed.
Het is een coöperatie - of samenlijfe Unie.
Kunsterding is verbeterd: ieder jaar een vijfde.

De Toegoevenen in Indonesie moeten de zaak
regelen met de Ind. regering.

Immigranten helpen om niet stemmen om ouders
te laten inkomen.

Elffich: Het deel van het gebied ligt onbekend.
Voeg me, daaraan iets te doen? (Ja)

Visser: De uitkeringen aan de niet werkende mannen
zijn gestaakt